Täna 10 leheküljel.

Toimetus
Pilt tän. nr. 54/56, Tallinnas
Kõnetunnid kella 10—12 ja 5—7
Peatoimetaja telefon nr. 82
Päewaundiste osakond nr. 3-09
Toimetusel üldine „ 23-75
Telefonid eraõorterites:
Wastutawal toimetajal „ 6-64
Päewaundiste osak. toim. „ 13-81
Ärijuhil „ 4-61

WABA MAA

Ilmub hommikuti.
Peatoimetaja Lui Olesk.

Üksik number 3 marka.
Tellimise hind:
1 kuu postiga 75 m., postita 68.—
3 „ „ 150 „ „ 138.—
6 „ „ 225 „ „ 204.—
Wäljamaale 300 mrk. kuus.
Aadressi muutmine 20 mrk.
Tellimisi wõtawad wastu Eestis kõik postkontorid ja lehetellimiste wastuwõtjad.

Kontor Harju tän. nr. 43. Awatud kella 8—5. Telefon 3-40
Ärijuhatus ja arwepidamine Pilt tän. nr. 54/56. Tel. 3-53
Ärijuhi kõnetunnid kella 10—12 e. l.
Tellimiste ja lehtede ärasaatmise asjus pöörata — telefon 22-11

Hinnata kaasanded:
Piltidega nädalleht „Esmaspäew" — iga esmaspäew;
põllutöölise „Maamees" — iga neljapäew.
Tarwitamata jäänud käsikirju ilma selleksohase soowita akal ei hoita.
Aadress kirjadele ja rahasaadetustele: „Waba Maa" Tallinnas.

Kuulutuste-hinnad: kuulutuste üllegdel 4 marka mm. ühel weerul, lehe eesotsas 8 marka ja tekstis 10 marka. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga.
Kuulutused ära anda kella 4-ni ilmumise eelpäewal.

Nr. 43 (1551) Neljapäewal, 21. weebruaril 1924 a. 7. aastakäik.

Ölikandaal Ameerikas.

Ülal pildil näeme Ameerika ölikuningat Doheny (istub paremal pool reas, esimene) kes endiselt siseminister Albert Fall'ilt suuremad Ameerika petrooleumi wäljad rentis ning kes oma toetajate hulgast terwe rea poliitikamehi walmistas, kes teda äri-operatsioonides toetasid.

A-S. „Odor" Tallinnas
parfümeeria - kosmeetika ja majandus - tarbeainete ning arstimise wahendite wabrik soowitab
oma kauplusest
Suur Karja tän. 20 (Põhja panga majas) järgmisi kaupe:

a) Parfümeeria ja kosmeetika:
Paremad lõhnaõlid ilu ja lihtpudelites
Kõiksugu kõniweed, kolmekordne ja lillelõhnaga
Kõiksugu tualett kreemid
Kold-kreem
Metamorphosa, tedretähtede kaotamiseks
Kõiksugu puudrid
Glütserlin-velour
Vigital
Hiina wesi
Huulte wärw
„ pumat
Metsa lõhn
Hamba pulber
„ eliksir
Küünte poleerimise pasta
Kaloderma jne.

b) Arstimise wahendid:
Boromenthol, nohu wastu
Männa ekstrakt
Lig. ferri albuminati — werewaesuse wastu
Peawalu pulk (Migränestift)
Konnasilma wedelik
Kastooröli kapslites jne.

c) Maitse-, delikatess- ja kulinaarained:
Prowanksöli
Sarepta sinep
Prantsuse sinep
Konserweeritud walged seened
Konserweeritud morschlid
Marineeritud seened
Seene kaviar
Mixed Pickles
Kabul-sause
Beefsteaksause
Kaprid
Vanilliin-suhkur
Äädika essents 80%
Kaneel jahwatud
Pipar „
Küpsise pulber
Puuwilja essentsid jne.

d) Majandus tarbeained:
„Edu" metallide puhastamise salw
Kinga kreemid
Ömblusmasina õli
Lutika surm
Prussaka surm
Püssi õli
Pesusine jne.

e) Kontori materjaale:
Kõiksugu wärwi tindid
„ hektograafi tindid
Tempelwärwe
Kontori liim
Kirja ja paki lakid jne.

f) Kõiksugu sorti essentsid kompweki wabrikutele ja konditri äridele.

Saada ka kõigis paremais kauplustes maal ja linnas.

Täna, 21. weebruaril ilmub
„NAISTERAHWA ELU" № 3
wabadusepüha wäljaandena
Suurepäraliste kaante ilustustega, piltidega ja walitud sisuga.
Kõigile tellijatele on hinnata kaasas
„Wabadusepüha eralisa"
ja moodileht
„Modern"
umbes saja kewademoe ja walmis walitud lõigetega.
„NAISTERAHWA ELU" maksab aastas 670 mk.
poolesaastas 340 „
Tellimisi wõtawad wastu kõik wabariigi postiasutused alghindadega.
Aadress liht- ja rahasaadetustele:
Üldine ajakirjanduse kontor.
:—: Tallinn, Harju tänaw nr. 43 :—:

20. weebruaril surma läbi lahkunud Läänemaa õpetajate seminaari direktorit
Johannes Õunapuu'd
mälestab
Haridusministeerium.

MUNALAKKE
soowitawad
H. Graf & E. Jürgens
Tallinn, Narwa m. 31.
Palume tellimisi aegsasti sisse anda.

Suures walikus
Pesuriiet
Pikee
Wateeritud } waipu.
Willaseid ja poolwillaseid kleidi- ning ülikonnariideid.
Põrandariiet.
Lipuriiet
ja muud kõiksugu riidekaupa
alati saadawal odawate hindadega.
K-m.
W. J. Gorbatschew
Estoonia pulestee 15, kõnetr. 12-55
Suurem ja wanem riidekaubaladu
Tallinnas.

Jõmus „Odamees" nr. 1 (15).
„Odamees" on kõige pildirikam ajakiri. Peale mitmekesise huwitawa sisu on „Odamehes" O. Lutsu „Kewade", „Suwe" ja „Tootsi pulma" järg „Äripäew" (piltidega). Hind 40 mk.

E. S. S. „Kalew"
üürib 1924 a. suwe peale oma liikmetele ja alaliste wõõrastele
„Pirital" suwekorterid,
lähemaid teateid Gonsiori tän. nr. 4 asjaajajalt.
Ülesandmisi wõetakse wastu kuni 1. märtsini s. a.

Koolipoiss kadunud
15. ptk. läks minu poeg Fred Körtz kell 2 kodust wälja, pole siiaajani tagasi tulnud. Palun kõiki, kes teda on näinud, ehk miskit teawad temast, mulle sellest teatada. Tundemärgid: mustj.-hall palitu, must frenshülik., must nahast Soome müts, kaasas prunn spordi-soome kelk ja must nahast koolikotti-portfell, 12 a. etat wana, keskmise kaswuga. Minu aadress: Suur Balesna 25 k. 4.
M. Körtz. Telefon 16—80.

Grand-Marina
Uus algupäraline eeslawa 20., 21. ja 22. weebruaril. Mäitelinal.
„Kõik raha eest"
Põnew draama 8 jaos, nüüdseaja elust, paremate artistide kaast. Emil Jannings ja Dagni Serwaes, Reinhold Schünzeli lawastus. „Meremeeste kõrts" lõbus naljapilt 2 jaos.
Mäitelawa: Tore diwertiss.
2 Leandro 2
kannawad ette mere akt.
Pri. Raineke
uued Eesti laulud. Michalew — keelpillivirtuoos.

Hiigla mõju
on „Waba Maa" kuulutustel.

Kino Modern
S.-Tartu mnt. 4.
Telefon 19-68.
Tule mulle naiseks.
20—25. weebr. Ütlemata lõbus fars 5 jaos. Peaosas Max Linder.
Tore kahekordne eeskawa!
Uulits. (Mees, kes õnne uulitsalt läks otsima). Draama 6 j. Aud Egede Nisseni ja Eugen Klöpferi kaast.
Kaksa awatud ärip. kell 4, pühap. kell 1.

O-Ü. „Estonia-Film"
Kino „Rekord"
Täna algus kell 5 (wiis) p.l.
Õpilaste etendus kell 3 (kolm) p. l.
Jookseb Dawid Ward Griffithi suurfilm:
„REWOLUTSIOONI LAPSED" II osa
Rewolutsiooni wõitlusstseenides 100.000 tegelast.
«Elu eliksiir»
Ameerika grotesk 2 waatuses.
Kino „Kungla"
Täna uus suur kahekordne eeskawa.
12 suures waatuses.
1. „Pöiste metsade hirmud"
Draama 6 waatuses rõõwloomadega.
2) „Babiloni hukkumine"
Draama 6 waatuses D. W. Griffithi lawastus.

Kasino.
1-ll. k-t. Aia t. 3.
Kõnetr. 16-08.
21. weebruarist. Suurepäraline eeslawa Henny Porteni ja Paul Otto kaast.
JNGE LARSEN.
Eluline draama 6 aktis K. Fellmülleri romaani järele. Peaosades Henny Porten, Ressel Orla, Paul Otto ja P. Hansen.
Armastus esimesest silmapilgust. Ameerika nali.
Algus kell 5.
Pilte saadab parem salongkwartett.

Passash.
Parem k-t.
Wiru t. 4. Kõn. 11-63
Täna ja edasi.
RAHUTU HING.
Eluline dr. 6 aktis. Peaosades Lucy Doraine ja G. Shnell.
Heldke end blondidest.
Am. lõbufars Perii ja Fredi kaast. Algus kell 5.

Wene rahalised kohustused.

Tagasimaksmise küsimuse praegune seisukord.

Wenet tunnustades on Inglismaa wanade Wene wölgade ja wäärtpaberite küsimuse tegeliku poliitika walda toonud. Üldkonwerentsil, mida Macdonald Wene asjus kawatseb, saaks see nähtawasti üheks tähtsamaks päewakorra punktiks.

Asi puudutab üige paljude meiegi kodanikkude huwisid, seepärast oleks ajakohane meele tuletada, mis seisukorda ta meie suhetes Wenega jäänud.

Tartu rahukonwerentsil tegi prof. A. Piip 13. detsj. 1919. a. ettepaneku:

„Riikliku, walitsuse poolt garanteeritud ja erawäärtpaberid, mis rahulepingu allakirjutamise ajal Eesti kodanikkude päralt, tasutakse kullas nende börse hinna järele Petrogradi börsel 21. detsj. 1916.“

See punkt ei tulnud aga mitte rahulepingusse. Tema saatust kujutab järgnew kokkuwöte rahukonwerentsi läbirääkimisest:

Joffe: Wäärtpaberid on Wenemaal anulleeritud.

Piip: See meisse ei puutu.

Joffe: Kui wäärtpaberid restaureeritakse, saawad Eesti kodanikud sama palju kui kõik teisedki. Prantsusmaal peawad kehwad wäikekodanikud wäärtpaberid, Eestis seda ei wöi öelda. Kui teile maksaksime; woolakside Wene wäärtpaberid kogu maailmast Eestisse.

Piip: See oleks wöimata.

Joffe: Kitsendused ei aitaks. Teie ütlete, et meie ententele seda lubanud. Seda tegime, et ententelt rahu saada. Eestiga pole sellest juttu. Wene wäärtpaberid ja siselaenusid läks wähe loowateks ülesanneteks, nad läksid militarismi peale. Põhimötteliselt pole me nõus neid tajuma.

Oinas: Palju wäärtpaberid oli meie talurahwa käes. Meie wäikekodanlus ja töölised tarwitasid palju hoiulõhisusi, kes oma raha wäärtpaberitesse mahutasid.

Seljamaa: Hiljuti oli nõukogude walitsus nõus rahu eest wäärtpaberid tunnustama.

Joffe: On praegugi nõus.

Seljamaa: Siis näidaku, et seda teostab.

Joffe: Kui seda ainult Eestile teeme, siis anname ilma, et midagi wastu saaks, sest söda ja blokaad jääwad edasi. Ainult üldise rahu korral maksakssime, ja siis juba kõigile.

Piip: Ei saa aru, kuidas rahu Eestiga Wenele midagi ei anna.

Joffe: Selles möttes midagi.

Piip: Wene saab siin rahu. Mittemaksmine teeb kahju just meie töötawatele hulkadele.

Joffe: Wene nõusolek on taktiline, mitte põhimötteline. Eesti töötawate hulkade huwi on siin wäga küsitaw, neil ei wöinud hoiurahasid olla. Et mul asjas instruktsioone pole, panen ette teda edasi lükata.

Piip: Meie töötawad hulgad wötsid osa wäikelaenuasutustest.

Joffe: Küsimus on, keda nimetada töötajaks.

Piip: Meil on teada hoiusummasid isegi majateenijatel, rääkimata wäikekodanlusest.

Oinas: Meil ei joodud raha läbi, waid hoiti alal.

Paabo: Meil on kindlad andmed, kelle käes wäärtpaberid olemas. Saksa wöimud kogusid sellest 1918. a. teateid. Ka Eesti wäikelaenuasutused wötsid kõik wäärtpaberid arwele. Wene walitsus awaldas seks surwet, et wäikelaenuasutused riigilaenusid ostaks.

Joffe: Meie läheme selles lahku, keda töötajaks lugeda. Et joomine töölisel hoiusummade mittekogumise põhjuseks, seda ütlewad ainult eksploateerijad.

Piip konstateeris Wene teadaannet, et enamsoodustuse põhimõte stiagi käib ja awaldas nõusolekut asja edasi lükkamiseks kuni instruktsioonide saamiseni.

Nii wiis esimene asjaarutamine wiljatusse waielusse, keda töötajaks lugeda. Enamlastega selle üle waielda on muidugi lootuseta. Nagu Bertrand Russel, kes Inglise tööliste esitajatega 1920. a. Moskwas käis, öieti leidis, on enamlastel „Pickwiki mõisted“. Mis kõigil inimestel must, on neil walge ja wastuoksa. Sinowjewid ja Trotskid, kes elades kehalist tööd pole teinud, lossides elawad ja oma erarongides sõidawad, on neil „töötawad proletaarlased.“ Kes oma kätetööst end elatab, kui ta aga enamlane pole, on — „eksploateerija.“

Eesti kerkis asi arutusele rahukonwerentsi majanduskomisjonis 2. jaan. 1920.

Joffe: Eestil pole õigust wäärtpaberite hinda tagasi saada, sest et nende anulleerimine awaldus kõigi Wene kodanikkude peal; eestlased olid aga siis Wene kodanikud.

Piip: Eesti oli siis juba iseseisew.

Gukowski: Kui Wene wäljamaalastele maksab, saawad ka eestlased.

Joffe: Üldse rahu eest wöiks anulleerimist tagasi wötta, kuid siin seda ei ole.

3. jaanuaril jätkusid läbirääkimised:

Joffe: Wäärtpaberite asjus on nõudmine absoluutselt wastuwötmatu, sest see tähendaks tasuda wäärtpaberid, mis kogu ilmas olemas.

Piip: Ehk maksakssite kontsessioonides?

Joffe: Wöimata. See tähendaks kõik wanad kohustused restitueerida.

Oinas: Teie dekreediga ei annulleeritud kuni 10.000 rublased wäärtpaberid.

Gukowski: Teie kehwad kodanikud wöisid niisama 1000 rbl. kuus saada, oma wäärtpaberid registreerides, wöiksid seda praegugi ilma ühegi erilepinguta, kui paberid enne dekreeti nende käes olid. Pole seda tehtud, siis tuleb üldist otsust oodata Wene wäärtpaberite kohta, muidu tekiks spekulatsioon paberitega.

Piip ja Poska: Riigilaenusid ostis meil peaasjalikult talurahwas, kuna jõukad ostsid lühikesecajalisi paberid. Sõjalaenusid ostet: Eestis umbes 5—7 miljoni rbl., s. o. wördlemisi rohkem kui Wenes.

Gukowski: Teie tahate tasu kullas; meie pole selles maksnud. Hoiukassade summadest wöib räägida, meie küsime oma walitsuselt järele. Wäärtpaberid on aga hoopis teine asi.

Asi lõppes sellega, et wenelased maksmast loobusid. 6. jaanuaril panid nad ette Eesti riiklised nõudmised paushal summasse kokku wötta, peale selle wöida Eesti kodanikud Wenelt oma isiklikste nõudmiste järele saada üldisel alusel.

8. jaanuaril tunnustas Poska Wene ettepaneku põhimötteliselt wastuwõetawaks, tehes ka wahet riiklikste ja eranõudmiste wahel ja wöttis paushal summasse kokku 3 riigi nõudmist: kullafond, raudtee weerew materjaal ja pensioni kapitaal. Seks saadigi 15 miljoni kulda. Wäärtpaberite ja Wene kohustuste asjus wõeti rahulepingusse enamsoodustuse tingimus (art. 12, p. 3), s. o. Eesti saab kõik õigused, mis kellegile teisele antud, wöi edaspidi antakse. See enamsoodustuse tingimus seisab kõigis Wene rahulepingutes — Soomel art 28, Lätil art. 12 p. p. 4 ja 5, Leedul art. 10, Poolal art. 20. Peale selle on Lätil, Leedul ja Poolal, kes enne enamlaste dekreeti Saksa okupatsiooni alla sattusid, weel eriõigused hoiusummade wäljamaksmisel, mida toimetatakse, nagu Wene kodanikkudelegi, kusjuures Wene raha kurs loetakse maa okupeerimise aegne: Poolal 1. okt. 1915 (art. 17), Leedul 1. sept. 1915 (art. 10), Lätil 3. sept. 1917 (art. 12 p. 4). Nende punktide põhjal on rahasid tagasi nõutatud, kuid seni, nagu kuulda, ülma suuremate tagajärgedeta.

Sel alusel, nagu Gukowski pakkus, pole meie hoiusummade tagasinõudmistest kuulda olnud. Tõepoolest, kui 1917 aastal Wene rublal weel kolmandik kulla wäärtust oli, langes ta juba 1920 a. nii madalale, et saadawad summad wäljanõutamise kulusidki poleks katnud.

Nii on siis selge, et nõrpea, kui Wenemaa kellegi wööra riigi kodanikkudele, nagu Inglismaa tunnustamisaktis eeldanud, oma wanad kohustused täita lubab, ta sedasama kohustatud on ka piiririikidele tegema. Sellest oleks meile küllalt põhjust ofatwötmiseks Macdonaldi konwerentsist, kui sellest asja peaks saama, seda enam, et kui ka Prantsusmaa temast osa wötaks, seal tingimata Wene wölgade küsimus ja Wene majanduslised wälissuhted rewideeritmisele tulewad.

D. R.

Meremehe arwamine meie tollikorraldusest.

Wöörastawalt sagedaseks on saanud juhtumised, kus politseiwöimud laewadelt, mis juba tolliametnikkude poolt läbi otsitud, suuremal hulgal salakaupa leidnud. Hiljuti leiti restoraandest ja kauplustest rohkesti kaupa, mis tolliwöimude teadmata maale toodud. Wäljaspool tekib mulje, nagu oleks meie tolliwalitsus õige saamatu.

Nüüd kirjutatakse meile aga merimeeste ringkondadest, et tolliwöimud mõnes teises suunas üleliiga agarad on. Nii kurdab merimees, keda täiesti usaldada wöime:

Pole weel üksi merimees kuulnud, et kusagil riigis mustapesu maale pesumajasse wimiseks tarwis tolliwalitsusele 20 mrk. tempelmargiga warustatud palwekiri sisse anda. See palwekiri käib paar tundi ühe ametniku laua juurest teise juurde ja tuleb lõpuks sinna tagasi, kust ringreisi algas ja sealt antakse tolliwalwur kaasa, kes laewa peale läheb ja pesu üle loeb — nagu see meil wiisiks. Kõnelesin kapteniga, kes juba 30 aastat merel sõidab, et ei tea, kas on weel kultuursemat riiki kui Eesti, sest mujal maailmas pole sihukest korraldust — olen ise ka 25 aasta jooksul üle poole maailma jagude sadamates käinud, kuid mustapesu pesemine wöi selle pesta wiimine oli kõige wiimases ja esimeses ilmanurgas waba. Imelik on ka, kui tolliwalitsus näeb, et Eesti lipu alla sõitew laew sadamasse tuleb, siis on seal sihukene põhjalik läbiotsimine, et Island halasta! Kuid näppu jääb harilikult kõige tühisem. Nii wöeti isegi ühelt ahjukütjalt kaks uut särki käest ära ja wiidi tollimajasse hoiule kuni laew kewadel merele läheb. Ahjukütja palwe, et talle üksi särk tagasi antaks mustapesu wahetuseks, ei leidnud tähelepanu.

Hiljuti olla jällegi sihukest pilti sadamas nähtud: kui Eesti laew silda jõudis, tulid laewas teeniwate omaksed, paar naist lastega isale wastu, kuid tolliwalwurid naisi laewa ei lase... Korraga tulid autoga linnast härrasmehed ja prouad ning kõige juurema rahuga lasti neid laewale, kuna laewamehe naine külmetas sillal edasi. Peale tolli ülewaatust leiti ühel merimehel kolm apelsiini, mida lapsele tahtis wiia, kuid tolliwalwur ei lubanud maale wiia, kuna aga see, mida autoga wiidi, jäi teadmatuks. Kahesugune mõõt olla hirmus, ütleb wanasõna, aga siin ei maksnud see teps! Kui tahad ruttu laewale saada, siis sõida autoga.

Sadama kapteni ja tema abi laewa peale minemise loost juba „Waba Maas“ kirjutati, sest tolliwalwur ei tunnista sadamakapteni abi wormimütsi, muidu kui ülemuse loaga, ükko kirjalikult.

Laadungi saatjad kurdawad, et juhtumisel, kui laewal tarwis ületunde teha, siis maksa ületunni raha kolmele walwurile ja ühele kõrgemale tolliametnikule! Miks kolmele, sest üks ainus walwur on ju laewas wahil? Järele kuulates selgus, et üks on küll laewas, kuid teine on tollimaja ukse juures wahil, kus kolmas on, ei tea — seda wöiks ehk öelda tolliwalitsus.

Kas sihuke kord on peeneraha teenimise süsteem, wöi peitub selle taga midagi muud, kuid kaubanduse edendamine ta igatahes ei ole.

Toiduainete laewale wiimist peetakse terawasti silmas, mis ammugi ajast ja arust läinud.

Nii juhtus läinud sügisel „Kajakuga“, et laewamees wiis 22 naela liha 30 inimese jaoks ja tolliwalwur pidas ta kinni, sest ei olnud tolliluba.

Tollilubade nõutamine toiduainete wäljaweoks sai alguse 1920. a., kui a.-l. „Kajaki“ kapten ühes sadama kapteniga kinni pidasid seitse koormat sealiha, mida Saksa aur. „Bagdadi“ peale taheti spekuleerimise otstarbel wiia. Tol ajal pani toitlusmin. normi maksma ja see norm kõigi korraldustega on tänapäewani maksew, millest aga igaüks omamoodi aru saab. Kunda tolliülem olla koguni 2 naela walget leiba ja 10 kanamuna nelipühi laupäewal oma rannasõidu laewast maha wõtnud, sest puudus tolliluba, nagu „Kajakilgi“.

Ühe uue rekordi lõi hiljuti tolliwalitsus sadamas sellega, et lubas sõgisaali sadamas awada. Kui sõgimaja omanik palwekirja peale wastust saades küsis, kas weel kellegi poole tuleb pöörda, wastatud külmawereliselt, et ei ole tarwis enam kellegi luba, sellest on küllalt! Sadama politsei ei teadnudki sõgisaalist. Tuleb wälja, et tolliwalitsus on täieline peremees sadamas, ainuke isewalitseja, kuid ometi libised salakaup linna ja teised püüdku seda.

Merimees

Kollane tuba.

Gaston Leroux kriminaal romaan. 9

Ma kõndisin umbes kakskümmend minutit lossi ees edasi ja tagasi ning püüdsin selle hommikust sündmusi isekeskis siduda, ilma et see mul oleks korda läinud. Kas see wöimalik oli, et Jose härra Robert Darzaci mõrtsukaks pidas? Kas on see mõeldaw, et see mees, kes lähematel päewadel preili Stangersoniga abiellu pidi astuma, kollasesse tuppa oleks sisse hiilinud, et oma pruuti tappa? Mis tähendas see mõttetu salmik, mille sõnad ikka weel minu kõrwus kajasid: „Weel kirikmõisa muistselt wõluw, aed muistselt õhkab õite all.“ Ma oleks tahtnud Josega üksi olla, et temalt seda küsida.

Samal pilgul tulid noormees ja Robert Darzac lossist wälja! Ma nägin esimese pilguga, et nad paremad sõbrad olid ilmas.

„Meie läheme kollasesse tuppa“, sõnas Jose minule, „tulge kaasa! Kuulge, armas sõber, teie teate ometi, et meie terweks päewaks siia jääme. Meie sööme koos kusagil naabruses.“

„Teie sõite siin meiega koos, minu härrad.“

„Ei, ma tänan,“ waidles noormees wastu, „meie sööme „Wahitorni kõgi“. wöörastemajas.“

„Waewalt suudetakse teid seal rahuldawalt wastu wõtta... Teie ei saa sealt midagi...“

„Usute?.. Mina aga loodan just sealt midagi leida“, wastas Jose. „Pärast lõunat asume jälle töö juurde. Ma kirjutan oma artikli ja Teie olete nii armas ning muretsete ta toimetusse.“

„Kuidas?.. Kas teie ise tagasi ei tule?“

„Ei, ma magan siin.“

Ma waatasin kohmetanult Josed. Ta kõneles tõsiselt ning härra Robert Darzac ei näinud sugugi imestama selle üle.

Nüüd läksime wahitornist mööda ja kuulsime hoigamist.

Jose küsis:

„Miks wangistati need wärawahoidjad?“

„See on minu süü“, sõnas härra Darzac. „Ma tähendasin eile uurijale, et see täiesti arusaamatu on, kuidas jõudis wärawawahi abielupaar paukusid kuulides ennast riidesse panna ja kaunis pika maa oma majakesest pawiljongi juurde minna ning seda kõik kahe minuti jooksul; sest mitte rohkem, kui kaks minutit wõis mööduda rewolwri paukudest selle silmapilguni, kus isa Jacques neid kohtas.“

„Igatahes, see on kahtlane“, tõendas ka Jose. „Olid nad riides?“

„See on kõige imelikum... nad olid peaaegu jalatallani korralikult soojas riides... ühtki riidetükkesi ei puudunud nende ülikonnas. Nad näeksid, et nad nagu iga õhtu, kell ühekska magama heitnud. Hommiku wara läksid kohtu-uurija oma kirjutajat kaks rewolwri pauku kollases toas lasta, kuna uksed ja aknad kinni olid. Meie ise olime wärawahi majakeses, ja ei kuulnud midagi... Nii siis waletasid need inimesed, see on wäljaspool kahtlust... Nad olid riides ja seisid kusagil wäljas, pawiljongi lähedal... ja ootasid midagi!.. See on kindel. Neid ei süüdistata muidugi mõrtsukatöö kordajaatmises, kuid nende kaassüü ei ole wöimatu... Härra de Marquet laskis nad kohe wangistada.“

„Kui nad kaassüüdlased olekksid“, sõnas Jose, „siis olekksid nad waewalt küll täiesti riides ülepea-kaela juurde tormanud; palju ennem oleks nad hoopis tulemata jäänud. Kui keegi, kellel nii palju tõendusi tema kaassüü üle ümber, ennast siiski kohtuwõimude käte wahele wiskab, siis tõendab see ainult, et ta mitte kaassüüdlane ei ole.“

„Mis oli siis nendel kell kaksteistkümmend öösel wäljas tegemist... Miks ei ütle nad seda?“

„Kindlasti on nendel põhjus waikimiseks. Tarwis ainult teada saada, missugune... Jõgi siis, kui nad kaassüüdlased ei ole, wöib see tähtis olla. Kõik, mis sarnasel öösl siinnib, on tähtis.“

Meie läksime parajasti wana sillakest mööda üle lossi kraawi ja jõudsime nüüd pargi osa, mida „Tammikuks“ hüüti. See koht, kus preili Stangerson suwiti elas ja mida ta nähtawasti ilusaks pidas, näis meil praegusel aastaajal surmani kurb olewat. Kesk selle koha pimedat üksildust märkasime pawiljongi walgeid müüre. Wäikene uksekene tähendas sissekäiku. Wöis arwata, et see mõni haud, mõni matusekoht kusagil maha jäetud metsa sügawuses oli... Mida lähemale meie jõudsime, seda selgemaks läks meile hoone sissesead. Ta sai kõik oma walguse lõuna-, see tähendab, wäljapoolt küljest.

Ma annan siinjuures pawiljongi plaani. Tal on ainult alumine kord, mis mõne trepiastme wõrra maapinnast kõrgemal ja wäga kõrge põõning, mis meid aga kuidagi ei huwita. Plaan on Jose joonistatud ja ma waatasin hoolega järele, et temal ühtki joont, mis kollase toa mõõtatusest arusaamiseks tarwis on, ei puudu. Asja käigust ja plaanist on küllalt otsusele jõudmiseks, et Jose juba siis, kui ta esimest korda pawiljongi astus, teadis, mida iga teine weel küsib: „Kust kaudu pääsis mõrtsukas wälja kollasest toast?“

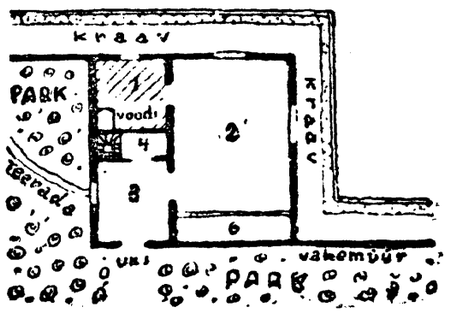

Pawiljongi plaan.

1. Kollane tuba oma ainsa aknaga, millel wöred ees ja ainsa uksega, mis laboratooriumi läheb.
2. Laboratoorium oma kahe suure raudwöredega warustatud akna ja kahe uksega, millest üks kotta, teine kollasesse tuppa läheb.
3. Koda oma ilma wöreta akna ja wälisuksega, mis parki läheb.
4. Wannituba.
5. Trepp (wannitoa kõrwal) põõningule.
6. Suur ainukene kamin pawiljongis, mis laboratooriumi katsete jaoks on.

Enne kui Jose pawiljongi kolm trepiastet üles astus, sundis ta meid seisma jääma ja küsis äkki härra Darzacilt, nagu tahaks ta teda ootamatult tabada:

„Nii siis, mis teie kuritöö kordajaatja kawatsustest arwate.“

„Minul, minu härra, ei ole selles asjas mingisugust kahtlust“, sõnas preili Stangersoni peigmees wäga kurwalt. Sõrmejäljed, sügawad armid preili Stangersoni rinnal ja kaela peal tunnistawad, et see wiletsa hirmsat mõrtsukatöö teha tahtis. Asjatundjad arstid, kes eile neid jälgi uurisid, tõendawad, et nad sama käe sünnitus on, mille werine pilt seinale on jäänud; üks hiigla käsi, ütlen ma teile, minu härra! Ta ei mahu minu kindadesse!“ lisas ta kibeda ja raskesti kirjeldatawa naeratusega juurde.

„See werine käejälg“, küsisin mina wahele, „ei wöi siis mitte preili Stangersoni weristest sõrmedest seinale tekkinud olla?“

„Kui preili Stangerson üles tõusteti, ei olnud ühtegi weretilka tema kätel“, wastas härra Darzac.

„Sellega on siis nüüd kindel“, sõnasin mina, „et preili Stangerson ennast ja Jacquest rewolwriga warustas, sest et tema ju mõrtsuka kätt haawas. Preili kartis siis midagi wöi kedagi.“

„See on tõenäolik.“

„Kas kahtlustate teie kedagi?“

„Ei“, wastas härra Darzac Jose peale waadates. Jose aga ütles mulle:

(Järgnes.)

l on rahafid tagasi nõutatud,
kuulda, ilma suuremate taga-

nagu Gukowski pakkus, pole
nade tagasinõudmisest kuulda
olest, kui 1917 aastal Wene
lmandik kulla wäärtust oli, lan-
920 a. nii madalale, et saada-
wäljanõutamise kulusidki poleks

selge, et nõupea, kui Wenemaa
riigi kodanikkudele, nagu Ing-
tamisaktis teldanud, oma wa-
täita lubab, ta sedasama kohus-
iririikidele tegema. Sellest oleks
õhjust osavõtmiseks Macdonaldi
kui sellest asja peaks saama,
kui ka Prantsusmaa temast osa
ngimata Wene wõlgade küsimus
nduslised wälisjuhted rewideeri-
D. N.

ur ei lubanud maale wiia, kuna
autoga wiidi, läi teadmatuks.
õt olla hirmus, ütleb wanasõna,
ksnud see teps! Kui tahad rut-
a, siis sõida autoga.
pteni ja tema abi laewa peale
juba „Waba Maa“ kirjutati,
ei tunnista sadamakapteni abi
uidu kui ülemuse loaga, ikka

aatjad kurdawad, et juhtumisel,
pis ületunde teha, siis maksa üle-
mele walwurile ja ühele kõrge-
nifulel Miks kolmele, sest üks
on ju laewas wahil? Järele
et üks on küll laewas, kuid tei-
ukse juures wahil, kus kolmas
da wõiks ehk öelda tolliwalitsus.
kord on peeneraha teenimise
peitub selle taga midagi muud,
edendamine ta igatahes ei ole.
laewale wiimist peetakse tera-
nis ammugi ajast ja arust läi-

läinud sõgisel „Kajakuga“, et
22 naela liha 30 inimese jaoks
pidas ta kinni, sest et olnud tolli-

nõutamine toiduainete wälja-
1920. a., kui a.-l. „Kajak“
dama kapteniga kinni pidasid
ealiha, mida Saksa aur. „Bag-
heti spekuleerimise otstarbel
pani toitlusmin. normi maks-
kõigi korraldustega on täna-
, millest aga igaüks omamoodi
da tolliülem olla kogumi 2 naela
10 kanamuna nelipühi laupäe-
jõidu laewast maha wõtnud,
luba, nagu „Kajakilgi“.
rdi lõi hiljuti tolliwalitsus sa-
et lubas sõgisaali sadamas
gimaja omanik palwekirja pea-
s küsis, kas weel kellegi poole
astatud külmawerelisel, et et
kellegi luba, sellest on küllalt!
ei teadnudki sõgisaalist. Tu-
iwalitsus on täreline peremees
isewalitsejа, kuid ometi libisesb
ja teised püüdku seda.
Merimees

toorium oma kahe suure raudwõ-
atud akna ja kahe uksega, millest
ne tollasesse tuppa läheb.
ma ilma wõreta akna ja wälisuks-
ti läheb.
uba.
(wannitoa tõrwal) põõningule.
ainulene kamin pawiljongis, mis
kaksete jaoks on.

se pawiljongi kolm trepiastet
is ta meid seisma jääma ja
Darzacilt, nagu tahaks ta teda
da:
is teie kuritöö kordasaatja ka-
e.“
nu härra, ei ole selles asjas
ust“, sõnas preili Stangersoni
kurwalt. Sõrmejäljed, sõga-
i Stangersoni rinnal ja kaela
, et see wilets hirmsat mõrt-
tis. Asjatundjad arstid, kes
riisid, tõendawad, et nad sama
mille werine pilt seinale on
la käsi, ütlen ma teile, minu
ahu minu kindasse!“ lisas ta
ti kirjeldatawa naeratusega

käejälg“, küsisin mina wahele,
te preili Stangersoni weris-
nale tekkinud olla?“
tangersoni üles tõsteti, ei ol-
ilka tema kätel“, wastas här-

lis nüüd kindel“, sõnasin mi-
angersoni ennast ise Jacquesi
tas, sest et tema ju mõrtsuka
reili kartis siis midagi wõi

olik.“
te teie kedagi?“
härra Darzac Jose peale
aga ütles mulle:
(Järgnes.)

toorium oma kahe suure raudwõ-
atud akna ja kahe uksega, millest
ne tollasesse tuppa läheb.
ma ilma wõreta akna ja wälisuks-
ti läheb.
uba.
(wannitoa tõrwal) põõningule.
ainulene kamin pawiljongis, mis
kaksete jaoks on.

se pawiljongi kolm trepiastet
is ta meid seisma jääma ja
Darzacilt, nagu tahaks ta teda
da:
is teie kuritöö kordasaatja ka-
e.“
nu härra, ei ole selles asjas
ust“, sõnas preili Stangersoni
kurwalt. Sõrmejäljed, sõga-
i Stangersoni rinnal ja kaela
, et see wilets hirmsat mõrt-
tis. Asjatundjad arstid, kes
riisid, tõendawad, et nad sama
mille werine pilt seinale on
la käsi, ütlen ma teile, minu
ahu minu kindasse!“ lisas ta
ti kirjeldatawa naeratusega

käejälg“, küsisin mina wahele,
te preili Stangersoni weris-
nale tekkinud olla?“
tangersoni üles tõsteti, ei ol-
ilka tema kätel“, wastas här-

lis nüüd kindel“, sõnasin mi-
angersoni ennast ise Jacquesi
tas, sest et tema ju mõrtsuka
reili kartis siis midagi wõi

olik.“
te teie kedagi?“
härra Darzac Jose peale
aga ütles mulle:
(Järgnes.)

Päewaudised.

Warssawi konwerentsi tagajärjed.

Berliin, 19. weebr. **Nagu Warssawist teatatakse, on Balti riikide konwerents wastu mõtnud wahekohtu lepingu tõlgendamisele Balti riikide ja Poola wahel. Majanduslikud suhted määratakse hiljem eriliste lepingute ja konwentsioonide kaudu kindlaks.**

Wälisminister Warssawi konwerentsilt tagasi.

Eile jõudis meie wälisminister dr. Akel ja wälisministeeriumi polititilise osakonna juhataja Schmidt Warssawi konwerentsilt tagasi. Läbisõidul peatas minister üleeilse päewa Riias. Minister tegi wisitidi Läti presidendile ja wälisministrile, kuna õhtul Läti wälisministri juures oli kooswiibimine, millest osa wõttis ka meie Riia saadik J. Seljamaa.

Eesti-Läti lepingute ratifikatsioonide wahetamine täna.

Tallinna konwerentsil sõlmitud Eesti-Läti lepingute ratifikatsioonide wahetamine, mille wiibimine ebamääralisele arwamisele wiimasel ajal põhjust andis, sünnib täna kell 12 päewal, ühel ajal Tallinnas ja Riias. Tallinnas wahetab ratifikatsioonid Läti saadik Seskis meie wälisministriga, kuna samal ajal Riias meie saadik J. Seljamaa Läti wälisministriga ratifikatsioonid wahetab.

Inglise kõrgemate sõjawäelaste kutsumine Balti riikidesse.

London, 19. weeb. Küsimuse peale wastates seletas sõjaminister Walsh alamkojas, et Balti riikidelt on kutse saadud kahe- wõi kolmeliikmelise sõjawäelise saatkonna saatmiseks neisse riikidesse. Saatkond seisaks koos wanematest ohwitseridest ja tema ülesandeks oleks nõu anda mitmesugustes sõjatehnilistes küsimustes, mis tekiwad nimetatud riikide sõjawägede ümberkorraldamisel. Praegu ei ole weel otsustatud, kas niisugust saatkonda sinna saata. Küsimus on alles kaalumisel.

Kommunistliste Riigikogu liigete asi komisjonis.

Jõuab Riigikogusse tulewal neljapäewal.

Eile oli Riigikogu koosseisu komisjonil tähtsamate asjade kohtu-uurija juures koosolek, kus komisjoni tutwustati kommunistide arresteerimise kohta käiwate materjaalidega. Nagu selgus, ei ole komisjoni aruandja nädala jooksul jõudnud kõiki dokumente läbi waadata, et aruandega esineda. Komisjonile esitatud materjaalidest jõutt ainult osa läbi waadata. Eilsel koosolekul ei jõudnud komisjon mingit seisukohta wõtta. Otsustati Riigikogu poole pöörata teadaandega, et materjaalide rohkuse tõttu wõimata on 6-päewalise tähtaja jooksul esineda ettepanekuga Riigikogu liigete P. Keerdo, H. Alliku, W. Kanguri, J. Tompi, A. Jansoni ja J. Reeseni wangistamise asjus.

Selle tõttu palub komisjoni juhatus Riigikogu liigete arresteerimise küsimust tänasest koosoleku päewakorrast wälja jõtta. Komisjon loodab oma tööga lõpule jõuda 27. sk p. Nii siis tuleks kommunistide küsimus alles tulewal neljapäewal Riigikogus arutusele. Järgmine komisjoni koosolek peetakse tulewal esmaspäewal. Wahepeal töötab komisjoni aruandja Jaakson üksipäini süüdistatawate dokumentide kallal.

Wälisriikide esitajad sõidawad wabaduspühaks Tallinna.

Wälisriikide esitajad, kes meie walitsuse juurde määratud, kuid kelle alaline asukoht wäljaspool Eestit, sõidawad wabaduspühaks Tallinna. Nii on sel nädalal Tallinna oodata Inglise ja Ameerika saadikuid ühes nende saatkondadega, kuna Rootsi saadik juba eile kohale jõudis.

Eile jõudis Tallinna ka Soome saadik Holsti, kes Genfi konwerentsil wiibis. Tagasisõidul peatas saadik Londonis.

Kindral-konsul W. Tomberg,

kes ametiasjus mõned päewad Tallinnas wiibis, sõidab täna oma ametikohale, Peeterburi, tagasi.

Esmaspäewal, 25. weebr. koolides õpetõöd ei ole.

Iseseistwuse päewa puhul, 24. weebruaril, peetakse, nagu harilikult, koolides aktusi ja korraldatakse päewakohaseid ettekandeid. Juhtumise kõrbel langeb iseseistwuse päew pühapäewa peale, mille tõttu kooliõpilased puhkepäewa ärieti kasutada ei saa, kuna see koolitöö hutwides ometi tarwilik oleks.

Seda silmas pidades on haridusministeerium maakonna- ja linnakoolinõukogudele teatanud, et esmaspäewal, 25. weebr., koolitööd ei ole. See päew täidaks siis kooliõpilaste nädala puhkepäewa ajal.

Eesti-Wene sekeldused.

„Iswestija“ etteheited K. Einbundi ja Dr. Akelile.

Täna läbirääkimised Wene saadik Stark'iga.

Läbirääkimised hr. Starkiga.

Wälisminister dr. Akelil, kes eile hommikul Warssawi konwerentsilt tagasi jõudis, on kuuldawasti täna läbirääkimine kohaliku Wene saadiku hr. Starkiga.

„Iswestija“ „Eesti prowokatsioonist“.

Moskwa ametlik „Iswestija“ 17. sk p. artikkel „Eesti prowokatsioon“ ilmus kahel pikal weerul, „politicuse“ warjunimega, kes nähtawasti pärit wäliskomissariaadi ringkondadest. Kirjas öeldakse, et jutuajamisel endal sisemiinister hr. Einbund otse nimetanud Wene Tallinna saatkonda ja et kaudne üteluswõrm: „3. internatsionaali lähedal seiswad saatkonnad“ Tallinna lehtede eneste poolt olla, kes ministri awalikkusest weidi olla ära kõhkunud. Saadik Starki protesti peale järgnes wastus, mis haawamist weel teravamaks teeb. Sarnane öiendus sarnaneb juba pilkamisele. Sisemiinister wõib dokumentide põhjal nende sisu awaldada ja nende peale meid haawawaid süüdistusi ehitada, wälisminister ei wõi aga midagi öelda neist dokumentidest, sest nad olla kohtuwõimude käes! Teiste sõnadega, kui waja süüdistada, siis on dokumendid Eesti walitsusel käepärast, aga kui waja need dokumendid meile ette näidata süüdistuste kontroleerimiseks, siis olla nad kohtuwõimude käes!

Üks Eesti walitsuse liige süüdistab Wene walitsust kominterni ja profinterni subsideerimises sadade miljonite ja teine Eesti walitsuse liige nähtab tõendusena Moskwa presse apokriifiliste artiklite ja Wene kommunistlise partei liikmete kõnede peale.

Wene walitsus oleks wõinud sekeldusi omawahel, ilma awalikukstegemata, lahendada, kuid Eesti walitsus olla awalikkuse tee walides wäljakutse teinud ja enda järele sillad põletanud, selle asemel, et oma üleaisa löönud ministrit taltsutada. Awalikult tehtud kahekordne haawamine pidada Wene uues rahwuswahelises seisukorras wälja kutsuma sammusid, mis Eesti walitsusele tema koha Euroopa poliitilisel malelaual näitaksid. Wene walitsuse käsitada olla seks küllalt mõjusad majanduslised, kui ka poliitilised abinõud.

Wene walitsus oma suhetest kominterniga.

Wene wäliskomissariaadi minewa nädalases ametlikus teadaandes öeldakse:

„Meie walitsust süüdistatakse alatasa, et ta rahwuswahelisi kombeid ja sõbraliku kooselamise reegleid rikub waenulikku propagandaga teistes riikides. Isegi tööliste walitsus Inglismaal ei hoidnud tagasi oma tunnustamise notes kaudsest märguandmisest selle meie arwatawa tegewuse peale, awaldades lootust, et meie seda siit saadik lõpetame. Nii sõbrad, kui waenlased lähewad selle juures wälja tõeasjast, et 3. internatsionaali täidesaatew komitee meie territooriumil asub ja tema tööst mõned wälisapaistwad parteijuhid tegewalt osa wõtawad.

Asjata oleme juba mitu korda tähendanud, et need partei seltsimehed meie walitsuse liikmed ei ole ja et kominterni wiibimine meie territooriumil sunnitud on, sest et teised walitsused temale pelgupaiga andmisest keelduwad. Samal ajal sallitwad aga meile sõbralikkude piiririikide walitsused oma territooriumil alandlikult Wene walgekaartlaste pöörast tegewust, kes teutsewad meile waenulise propaganda alal, mis oma ulatuse ja pinewuse poolest mitu korda üle ulatab igasuguse organisatsiooni tegewusest, mis meie territooriumil asuwad.“

*

See ametlik seletus oma diplomaatlise „facon de parler“ poolest kõlab paiguti kui tubli nali, eriti, mis puutub õnnetu kominternisse, kes kõigist ilmariikidest tagasi lükatud, omale Wene ärdasüdamelise walitsuse poolt ei kusagil mujal kui Kremlis pelgupaiga leidnud. Palju halwem pole ka jutt Wene walgekaartlaste „pöörasest“ tegewusest piiririikides, mis kominterni oma kaugelt üle löötwat. Ometi ei ole ka Wene walitsusel endal weel põhjust olnud kaebada, et Wene walgekaartlased piiririikide walitsust juhiksid, nagu seda kominterni esimees Sinowjew Wene walitsusega teeb, wõi et siin Wene walgekaartlaste wäeosasid kokku seataks, nagu nõukogude Wenemaal piiririikide kommunistidest erilised „internatsionaal“ wäeosad olemas.

Uppunud laewade saatus.

Ettewõtte juures saaksid 400 töölist tööd. 4-aastase töökawa eelarwega 130 miljoni marka tasakaalu wiidud. Operatsiooni kapitaaliks nõutakse 50 miljoni marka.

Uppunud laewade realiseerimise küsimus otsustatakse ära neil päewil. Lahkarwamisi on tekitanud ainult küsimus, kelle kätte kogu seda tööd anda, kas eraettewõttele, kes ettepanekuga esinenud, wõi riigi kätte jätta.

Eriteadlased on wiimasel ajal seisukohale asunud, praegust ja osalt lähnud majanduspoliitikat silmas pidades, — et sarnast suurt tööd, kui seda uppunud laewade päästmine ja lammutamine on, riik enese kätte peaks wõtma. Wähemalt hoitakse sellega ära wõimalikud sekeldused, mis eraettewõtetega esile wõiwad tulla. Neid sekeldusi, mis kohtukäimisega lõppeda wõiwad, wõiks lugemata hulk ette lugeda, eriti just waranduse osalise päästmise juures.

Waranduse realiseerimiseks on enam-wähem ka umbkaudne eelarwe kokku seatud, nii tulude kui ka kulude peale 4-aastase töökawa juures. Üldsumma teeks wälja 130.000.000 marka. Tööde alustamiseks nõutakse wähemalt 50 miljoni marka operatsiooni kapitaaliks.

Esimese töoaasta, s. t. käesolewa aasta kohta on eelarwe kokku seatud 56.000.000 marga peale. Üksikasjaliselt kuluks see summa ära järgmiselt: — administratsiooni palgad 2.100.000 marka, 400 töölise palgad 22 miljoni marka. 150 töölise palgaks on ette nähtud a 8000 marka ja 250 töölisel a 6000 marka kuus. Kiitteainete ja õlide peale kuluks ära 2.200.000 marka, materjaalide peale 2.500.000 marka, misjuguste abinõude muretsemiseks ja nende kordaseadmiseks 17.600.000 marka ja lõpuks gaasijaamade soetamiseks 9.700.000 marka.

Sarnase 4-aastase töökawa juures jääks riiki umbes 85.000.000 marka tööliste palkade näol. Peale selle jääks riigile järele gaasijaamad, millede wäärtust peale tööd 7.000.000 marga peale arwatakse.

See eelarwe on selles suunas kokku seatud, et tööde täielik läbiwiimine wõi üles tõstmine, kui ka üksikute laewaosade lammutamine sadamatehaste kätte jääks.

Eelarwes wõib aga suuremaid muudatusi tuua sadamatehaste ülekolimine Peetri tehasesse, juhtumisel, kui riik selle ostuteel peaks omandama, mis ka tõenäolik näib olewat. Peetri tehases tuleks selle töö läbiwiimine märkka odawam. Seal on soodsam laial sadamasillal laewaosasid lammutada ja neid kas wagunitesse ehk laewadesse laadida. Sadamatehaste territooriumil ei paku neid hõlbustusi, mis Peetri tehases wõimalik läbi wiia.

Haridusministeeriumi üleandmine uuele juhatajale.

Eile enne lõunat andis senine haridusminister A. Weidermann ministeeriumi oma asetäitjale, kohtuministrile Gabrelile üle.

Keskkooliõpetajate kutses kinnitamine ilma eksamita lõpetatakse ära.

Haridusministeerium on teatanud, et keskkooliõpetajate kutses kinnitamine ilma eksamita lõpetatakse 1. aug. 1924. a. Selle ajani wõiwad koolitwalitsused weel need isikud, kes kõrgema hariduse ja tarwiliku wilumuse kaswatusteaduse alal omandanud, keskkooliõpetaja kutses kinnitamiseks ilma eksamita ministeeriumile ette panna, peale selle tähtaja on aga nõuetaw juba kandidaatidelt wastawa eksami sooritamine.

Piimasaaduste kontrolljaama seaduseelnõu läbiwaatamine esmaspäewal.

Eile oli põllutööministeeriumisse kokku kutsutud nõupidamine piimasaaduste wäljaweo kontrolljaama seaduseelnõu läbiwaatamise asjus. Ilmunud olid peale mu kaub.-tööstusministeeriumi, p.-k. „Estonia“, põllumeeste keskseltsi ja meierite liidu esitajad.

Et koosolijad käsitatamate materjaalidega ei olnud weel suutnud tutwuneda, peetakse järgmine koosolek tulewal esmaspäewal, 25. weebruaril.

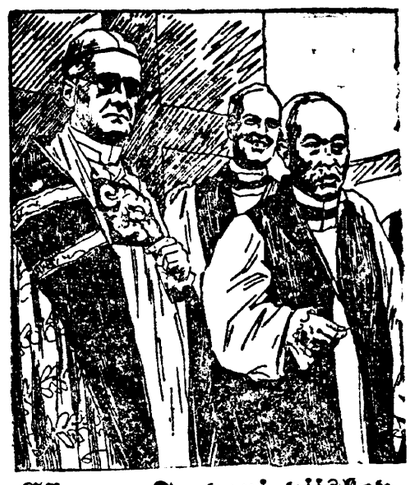

Esimene Jaapani piiskop.

Hiljuti oli Tokios St. Timotheuse kirikus esimese Jaapani piiskopi pühitsemine. Ütlal pildil näeme uut piiskoppi ta salwija Diozore piiskopi kõrwal.

Läänemaa õpetajate seminaari direktor Johannes Ounapuu †

Eile, keskpäewa ajal, suri Läänemaa õpetajate seminaari direktor Johannes Ounapuu. Kadunu oli liuwäljal õnnetult maha kukkunud, mille tagajärjel operatsioon ette wõeti. Operatsioon näis õnnestuma, kuid ootamatult halwenes haige seisukord — temperatuur hakkas tõusma, ilmus palawik ja eile lahkus tubli töömees, wäsimata organisaator siit ilmast.

Ruhnolased tahawad kindlat ühendust Kuresaarega.

Nõus ise paati ehitama, kui riik mootori annaks.

Nagu kuuleme, olla Ruhno saare elanikudrootslased soowi awaldanud, et nendele wastu tuldaks regulaarühenduse loomiseks Ruhno saare ja Kuresaare wahel.

Ruhnolased katsuwad jõudumööda selle teostamiseks ka ise wastu tulla ja on nõusoleku andnud mootorpaadi kere ehitamiseks, kuna riik siis nahwtamootori annaks.

Arwatawasti leiab nende palwe teostamist, sest piiriwalwe walitsus wõtta wastawa summa oma eelarwesse.

Nahwtamootori asjus pööras piiriwalwewalitsus järelpärimisega sadamatehaste poole, kus mootor ka leidub ja tarbekorral korda seataks.

Laewade dokkeerimise hinnad wõetakse rewideerimisele.

Ettenähtud dokihinna alandamine Eesti laewadele.

Dokihinnad püsiwad meil järjestikku ühesugused juba mitu aastat. Peab tähendama, et see hind ka hästi kõrge on, mille tõttu laewaomanikkudel Tallinnas laewade dokkeerimine õige kulukaks läheb.

Seda silmas pidades wõetakse lähemal ajal doki hindade rewideerimine käsile. Ette nähtud on suurem hinnaalandus Eesti laewadele doki tarwitamise puhul.

Balti riikide majandusline lähenemne.

„L. Kareiwis“ kirjutab: 21. weebruaril on Riias Balti riikide esitajate nõupidamine majandus-küsimustes. Nõupidamisest wõtawad osa Balti riikide kaubanduse, tööstuse ja põllumajanduse esitajad.

Läti parlamendi kõned raadiotelefonil.

Läti posti-telegrafi walitsus kawatseb ehitada raadiotelefonijaama Riiga. Selle abil oleks wõimalik Läti linnades ja alewites kuulata parlamendi kõnesid, Riia ooperi kontserte, kõnesid jne.

Liiwlastest Kuuramaal.

„J. Sinas“ kirjutab: Läti rahwas ja walitsus ei soowi waenulik olla liiwlaste wastu ehk neid suruda. Liiwlaste walla asutamise küsimus lükati selle tõttu tagasi, et ta ei olnud otstarbekohane. Meil ei ole ka midagi Soome ja Eesti teadusemeeste uurimuste wastu seni, kui need uurimised on puhas teaduslikud ja kultuurilise ilmega. Neis piirides lepime meie alati kokku.

Kriis Läti tekstiiltööstuses.

Läti tekstiiltööstusrid esinesid walitsusele palwega, et tulewikus Läti sõjawäe riietamine ainult sõsemaa tööstusite ainuõigus oleks. Seni sai Läti sõjawägi oma riidewarustust wälismailt, selle tõttu sattus Läti tekstiiltööstus raskesse seisukorda. Walitsus otsustas küsimuse lähemalt läbi waadata.

Tallinna näitus-messe.

Tallinna messe 14.—25. juunini. Korraldab a.-ü. „Näitus". Huvi naaberriikide juures. Kodumaa esineb täielikult.

Balti riikide messede aeg koordineeritakse.

1922. aastal peeti esimest kaubandustöstusenäitust Tallinnas. Nätuse korraldajaks oli wabrikantide ühisuse toimkond. Et sellel aga juriidilise isiku õigused puudusid, tekkisid siin mitmed takistused lepingu sõlmimistel, rahaliste toimingute tegemisel jne. Nii on ühisusel sellest ajast weel umbes 400.000 marka wõlga kätte saamata. Selle tõttu tekkis mõte näituste korraldamiseks iseseisew asutus juriidilise isiku õigusega ellu kutsuda. Nii asutatigi Tallinna börsekomitee, wabrikantide ühisuse, kaupmeeste seltside liidu, töästusühisuste liidu, tarwitajate kesskühisuse, majandusühisuse ja laewaomanikkude ja -ehitajate ühisuse poolt aktsiaselts „Näitus". Selle asutuse eesmärk pole diwidendi maksta osanikkudele, waid kaubanduse ja töästuse jne. edendamine näituste ja messede abil. 1923. a. näitusel oli 33 osakonda 645 väljapanekuga. Erilist tähelepanu äratas eksportkaupade osakond, kus esitatud olid 68 firmat. Auhindu jagati: esimesi — 139; teist — 51 ja kolmandaid — 9; rahwast käis 120.000. Sügisel korraldas „Näitus" meie 26 firma esinemist Moskwa rahwuswahelisel näitusel. Moskwas äratas Eesti pawiljong üldist tähelepanu: 3 kõrgemast auhinnast omas ta 1 auhinna; peale selle 4 järgmist auhinda. Seega 5 auhinda üheteistkümnest, mis wäljamaa osakondadele määratud olid.

Meie iseseiswuse saawutamisega on messede ja näituste korraldamisel eriline tähtsus. Nende kaudu peawad kodanikud kodumaa töästuse toodanguga tutwunema, tarwitaja peab kaupmehega ja töästuriga lähemalt kokku puutuma.

Messedel on peale selle weel rahwuswaheline tähtsus. Wäljamaalased panewad oma kaubad wälja ning tulewad kohaliste töästusjaadustega end tutwustama.

1923. a. tekkis Balti riikide wahel mõte messede pidamist korraldada. Kõige pealt tulewad ajad lahus hoida. Teiseks tahetakse juurewamaid wõõrastes riikides esinemisi aast-aastalt järjekorras teostada.

Aja lahushoidmiseks on meie messe 14. kuni 25. juunini, Soomes 1.—6. juulini, Lätis 20. juulist kuni 3. augustini, Leedus augusti lõpus ja Poolas septembri kuul.

Käesolewast aastast peale kawatsetakse näituste asemel näitus-messesid korraldada. Näitusel määratakse wäljapanekute peale auhinnad. Nende määramine on palju ebasõõndjusi, proteste jne. wälja kutsunud. Sellepärast tahetakse näituste asemel messesid korraldada. Wiimastel auhindasid ei määrata. Seega jäätwad ära ka igasugused halbtused. Messedel pannakse peaasjaliselt wälja kaubaproowid, mitte aga suuremad kogud. Näituste korraldamine nõuab suuri kulusid. Piletihindasid ja platsihindasid kõrgendada meie oludes pole wõimalik. „Näituse" esimehe hr. Uritami arwates on Tallinna linnawolikogu mitte wastutulelik näituste korraldamiste korral. Nii on platsi küsimusega raskusi teele weeretatud; näituse piletite pealt wõetakse lõbustusmaksu. Peale selle ei taha wolikogu alkoholilise puhweti jaoks luba anda. See on aineline kahju näitusele ja sunnib inimesi kõrwalistesse urgastesse jooma minema. Mujal tullakse igatepidi näituste korraldamise puhul toimepanijatele wastu.

Praegu on kõik eeltööd käimas, et näitust Tallinnas 14.—25. juunini ära pidada. Praegused ruumid on wäikesed ja ebasõõndsad. Eriliste osakondade jaoks tahetakse kasutada börsesaali, linna poeglaste gümnaasiumi hoonet ja eesküttt manceshi Kloostri tänawal.

Osakondade arw on wähendatud 22 peale. Platsihinnad on weidi kõrgendatud. Elawat huwi tunnewad messe wastu Soome, Läti, Leedu ja Poola töästuse ja kaubanduse ringkonnad. Tšeho-Slowakkia ja Roosi osawõtmine on ka kindel. Wäljapanekuid on ka Inglismaalt ja Prantsusest oodata. Wiimane esineb eriti raadio aparaatidega, mille peale isegi ainuõigust saada tahtis. Näitusel käijatele wõimaldatakse tasuta wäljamaa kontsertide ja kõnede kuulamist.

On ka kindel, et kodumaa töästused rohkemaarwulisemalt ja täielikumalt kui eelmistel aastatel esinewad.

Korraldajad loodawad igapidi head korraldamistut.

Streik Londonis laieneb.

Berliin, 19. weebr. **40.000 lahu- ja elektritöölist Londoni dokkides ühinesid sadamatööliste streigiga. 300.000 waatöölist olewat nõus toetusstreiki wälja kuulutama, kui neid seda teha palutakse. Plymouthis ootab 2000 postikotti wäljasaatmist. Londoni sadamas tuli laewatäis banaane umbes 75.000 naelsterlingi eest üle parda heita.**

Ametiühisuste kongressi üldnõukogu otsustas kõikide Briti ametiühisuste nimel toetada ametiühisusi, kes wõtawad osa sadamatööliste streigist. Kongressi wahelesegamine pole praegusel silmapilgul tõenäolik.

— Berliin, 20 weebr. Inglise sadamatööliste streik wõttis teramama pöörde. Ka weoautode juhid lahkusid Londonis töölt. Üksikutes töästusharudes on juba tunda tooresainete puudust.

Ohulaewastiku piiramise küsimus Inglise alamkojas.

London, 20. weebr. Endine õhuminister Sir Samuel Hoare esitas alamkojas resolutsiooni, milles küll soowitakse relwastuse edasipidist piiramist, kuid samal ajam nõutakse, et Briti asutaks kaitse-õhulaewastiku, mis oleks küllalt tugew, et kaitseta riiki kõige tugewama lõõgiwõimulise waenlase wastu. Ta seletas, et Prantsusmaal on tuhat esimese järgu aeroplaani, kuna Inglismaal neid ainult sada. Hoare kirjeldas tumedates wärwides pilti, mis wõiks pakkuda London tulewiku õhurallaletungimise puhul.

Õhuministeeriumi alamsekretäär Leach seletas omas wastuses, et eelmise walitsuse poolt alustatud õhulaewastiku suurendamist jatkatakse kra praeguse walitsuse ajal, kuid walitsus püüab täiel määral kasutada liikumist relwastuse piiramise kasuks. Wahe Briti ja Prantsuse õhujõudude suuruse wahel ei heiduta walitsust, kes usub Prantsuse püüete õiglusesse. Läbirääkimised lõpetati ilma hääletusseta.

Macdonald tahab Rahwasteliidu wõimu suurendamiseks kaasa mõjuda.

Berliin, 19. weebr. Esmaspäewal käis peaminister Macdonaldi juhul delegatsioon eesotsas viscount Ceciliga, kes soowitas peaministrile kaasa mõjuda Rahwasteliidu wõimu suurendamiseks, et wõimaldada rahwuswaheliste probleemide lahendamist. Macdonald seletas, et tööerakondlik walitsus seda teeb.

Segadused Jaapanis.

Berliin, 19. weebr. Tokio sõnume järele nõudis ligi 100.000-lise rahwahulga osawõttel korraldatud demonstratsioon walitsuse lahkumist.

Mässajad Mehikos uuesti tegewuses.

Berliin, 19. weebr. Wera Cruzi sõnume järele tungiti Mehiko walitsuse kindral Topeti 2000-pealisele salgale redust kallale. Walitsuswäed said rängalt lüüa.

Separatistide allaandmine Pfalzis.

London, 19. weebr. Wiimaste teadete järele on seisukord Pfalzis paranemas. Separatistid on kõik kohad käest ära annud. Nad on koondunud Speyerisse, kus neid siiski mitte üle 400 ei arwata olewat. Prantsuse wõimud on neilt sõjariistu ära wõtma hakanud. Mõned ametnikud, kes separatistide poolt wälja aeti, on juba kohtadele tagasi tulnud. Siiski on seisukord weel küllalt keeruline. Briti walitsus on kreisipäewale laiad wolitused annud korra jalulseadmiseks lootuses, et neid wolitusi kurjasti ei tarwitata.

Häda ajab härja kaewu.

Liiakasuwõtja karistatud.

Tubake tehase omanik Lindemann esitas kohtule kaebtuse, milles palus kedagi Masing'ut liiakasuwõtmise pärast karistada.

Nimelt olewat Lindemann paar aastat tagasi ajutiselt raskes majanduslises seisukorras wiibinud, mis tõttu sunnitud oli wälisaspoolt laenusid tegema.

Kaebaja rasket seisukorda kasutanud Masing, kes esimesele suurte protsentide peale raha laenanud ja isegi mitmesuguseid asju, nagu laulatusjõrmused jne. laenu wastu pandiks wõtnud. Kaebeakune ennast süüdi ei tunnistanud.

Omal ajal tühistas rahukohtunik kaebtuse. Teises astmes tühistas rahukogu rahukohtuniku otsuse ja karistas Masing'ut 3-kuulise wangistusega ja rahatrahwiga, ehk maksujõutusel weel 3-kuulise arestiga.

Nõuk. Wene de juret wälja pressimas.

„Rzeczpospolita" toob Moskwast järgmise teate: Wene wäliskomissariaat tegi otsuseks ära keelata igasugune tegewus neile Wenes asuwatele diplomaatilistele esitajatele ja mitmesugustele konsulaar agentuuridele, kelle walitsused nõuk. Wenet tänini weel de jure tunnustanud ei ole. Nii on juba seisma pandud Wladiwostoki Jaapani konsulaadi tegewus ja samasuguse saatuse osaliseks saawad wististi Tšeho-Slowakkia Tomski ja Kiiewi esitused.

Saksa kuldkrediit panka asutamas.

Berliin, 20. weebr. Pariisi sõnume järele kiitis esimene asjatundjate toimkond üldiselt heaks Saksa rigipanga esimehe dr. Schachti poolt esitatud kawa kuldkrediitpanga asutamise kohta. Kuldkrediitpanga asutamine oleks rahwuswahelisel alusel loodawa Saksa kuldwaluuta panga sissejeadmise eelasteks.

Kuidas nägi wälja Tutankhameni muumia?

Inglise lehed toowad üksikasjalikke kirjeldusi sellest, missugune nägi wälja waaraо Tutankhameni muumia. Temast kirjutatakse nõnda: Kõige peenemast linasest walmistatud linikute kõrwaletõstmisel awanes pilgule inimkujule sarnanew kest puust ja gipsist, mis üleni ära oli kullatud. Kuldsed lõwipead piirasid pea. Käed olid kokku pandud rinnale, kusjuures üks neist hoidis walitsuskeppi ja teine wõitlusmõõka; mis walmistatud kullast ja sõlmsõõst. Nägu oli tehtud tüsedast kullapengast ning silmadeks olid sõtendawad kristallid. Otsaesisel wõis näha püha madu. Oliiwi okstest pärg ehtis juukseid. Näo modeleerimisel oli harukordne sarnadus saawutatud: nägu näitas meile waaraо Tutankhameni tema nooruse õitseeas. Muumia alumist keha osa warjasid kaitsejumalannad laiali laotatud tiibadega. Enam kullast ja kalliskiwidest liigutas pealtwaatajaid pärg elawaist lilledest, mis waaraole pähe oli pandud ja mis ikka weel kaunis oli, hoolimata sellest, et tema asetamisest möödunud olid 3200 aastat.

Üldine töösundus Baieris.

Baieri peaministri v. Kahri poolt on maapäewale kinnitamiseks esitatud seaduseelnõu, mille põhjal Baieris üldine töösundus maksma pannakse. Töösundusele allusid kõik meheed 20—30 aasta wahel ja naised 18—25 aastani. Töösunduse kestwus oleks meestele 1 aastane, naistele poole aastane.

President Hardingi lesk ajakirjanikuks.

Endise Ameerika presidendi Hardingi abikaasa on nüüd astunud toimetusliikmeks ajalehe „Stari" juurde, mida tema kadunud mees enne presidendiks saamist 35 aasta jooksul wälja andis.

Lühikesed teated.

— Berliin, 19. weebr. New-Yorgi teadete järele tehti ühes Ameerika föderaalpangas katset asetada panga teraslambri kaks miljoni dollrit wõltsitud rha. Peaprokurör alustas asja uurimist.

— Berliin, 19. weebr. Kõik Wiini pangad, ka rigipank on sulutud kas ametnikkude streigi wõi lahtilaskmise tagajärjel.

— Berliin, 19. weebr. Bombay tehased, kes mõne nädala eest lasid töölt töölisi kohtadelt lahti, on walmis alustama tööd. Töölised õõrgunwad pakutud tingimistel tööle asumast.

— Berliin, 20. weebr. Praagast teatatakse: President Masaryk wõttis wastu Tšehi peaministri Tuzny lahkumispalwe. Minister on tõsiselt komrometeeritud ühenduses piirituse- ja õõlikontrahtide asjaga.

— Berliin, 20. weebr. India rahwuskogu nõuab wastu walitsuse soowi konwerentsi kokkukutsumist India põhiseaduse rewideerimiseks.

— London, 20. weebr. „Daily Herald" lükkab kindlalt ümber kõik kuulujutud peaministri eelseiswast lahkumisest wälisministri kohalt.

— Berliin, 19. weebr. Siin saadi ametlik teade, et liitlaste ja Saksa raudtee eksperdid on Mainzis kokkuleppele jõudnud kõigi tehniliste üksikasjade üle transiidi asjus läbi Inglise okupatsiooni ala, millise transiidi kohta hiljuti wastawate walitsuste wahel leping tehti. Selle kokkuleppe ellurwiimine Briti okupatsiooni ribas edeneb nüüd jõudsasti.

— Berliin, 19. weebr. Egiptuse walitsus lubab kaewamisi Tutankhameni hauas ainult siis jätkata, kui temale kontroleerimise ja järelwalwe wõimalus jäetakse. Wastasel korral wõtab ta kaewamise enda kätte.

— Berliin, 19. weebr. Speyerist tulnud sõnume järele on Pirmasensis üldstreik wälja kuulutatud protestiks Prantsuse wõimude wastu, kes karme karistusi määrasid nendele, kes separatistide wastu wälja olid astunud.

— Berliin, 19. weebr. Pariisist teatatakse, et Prantsuse kaubandusminister keelas kõra willa ja puuwilla wäljawee.

Berliin, 19. weebr. Paawst kutsub Itaalia waimulikke poliitilisest walimiswõitlusest wõimalikult eemale hoiduma. Ta seletab, et kiriklikud asutused ei pea poliitilisesse asjadesse segama.

— Berliin, 19. weebr. Üks Itaalia põllumajanduslik selts on Kubaanimaal (Kagu-Wenes) komsesioonni saanud suurema maa-ala peale, et seal intensiiwset põllupidamist sisse seada.

— Berliin, 19. weebr. Ühisriikide saadikuks Rooma nimetati endine Ühisriikide saadik Brüsselis Flenscher.

— Berliin, 19. weebr. Itaalia walitsus awaldas nõusolekut senise Wene saadiku Rikas Jurenewi wastuwõtmiseks Wene liidu täiewolilise saadikuna.

— London, 19. weebr. Nagu Reuter kuuleb, ei ole alust teadetel, nagu kawatseks peaminister Ramsay Macdonald wälisministri kohuste täitmisest warsti loobuda.

— Berliin, 19. weebr. Hawast teatel on walitsuswõimu üleandmine Pfalzis autonoomse walitsuse käest kreisipäewa kätte ilma wahejuhtumisteta sündinud.

Siseministeerimi eelarwe.

„Kolmainus" politsei. — Apostel Sommer.

Eelarwe komisjonis arutati 20. weebr. siseministeeriumi eelarwet. Sõeluti läbi weel kord politsei, kml. Gustawsoni keeles „kolmainus politsei" Piiriwalwe eelarwe juures põrgati kokku muidugi „Kuuba" piiritusega. Siin läks asi kord õige kuumaks M. Martna ja põllumeeste-kristlaste wahel. Nimelt paluda Martna arwates kristlased Jumalat, et kartuli- ja piiritusühisuste peasaadus õnnelikult üle mere jõuaks. Asi kujuneda aga sagedasti teiseks, ja piiritus walguda tagasi meie randa. Kristlased ja põllumehed läksid ägedaks. Paraasti sel silmapilgul lõi koosolekutoas elekter mõne korra wälku, ja kustus ajutiselt täiesti. Üldise naeru saatel oli Martna sunnitud oma kõne paarile korrale katkestama.

Kaitsepolitsei summade juures „kuritegewuse wastu wõitlemiseks" seletab Gustawson, et neid summe olla tarwitatud rahwuslise poliitika ajamiseks Petserimaal (olla palka maksetud juhtud „apostlile" Sommerile), nendest olla osa saamud Petseri preestrid ja „Petseri Teataja". Aruandja Linnamägi kaitseb Sommerit, kelle tegewust wäga kõrgelt hindab, keda aga rahempoolsed asjata wihata. Ohkkond läheb kõlle kuumaks. Siseminister Einbund leiab, et „kui Riigikohtu esimees Tartus, kes elab kaugel, eelarwest aru ei saa," siis see kuidagi seletatav olla, Gustawson aga, kui Riigikogu liige, peaks asju täpselt teadma. Gustawsoni seated ei olla täpsed. Asjade eest, mis sündinud 1920 wõi 1921. a., ei wõi tema praegu wastutaw olla. Gustawsonile hüüab wahetpidamata wahele Holberg (põllum.), kellele Gustawson sähwab: „wäikese peaga on raske kõike aibata."

Wabariigi walitsuse otsused.

Wanem kohtuameti kandidaat Georg Naim on nimetatud kohtupalati prokurööri abiks Tartu-Wõru rahukogu juure.

Wabariigi walitsus otsustas Riigikogule esitada: Seaduse eelnõu krediidi määramise kohta tööpuuduse wastu wõitlemiseks; põllumajandusliku laenu seaduse eelnõu.

Ohusõidu konwentsiooniga ühinemise küsimus.

Läinud nädalal peeti teedeministeeriumis õõrpidamist rahwuswahelise õhusõidu konwentsiooniga ühinemise asjus. Koosolekul otsustati teada saada naaberriikide seisukohad, sest meil pole mõtet konwentsiooniga end siduda, kui teised seda ei tee.

Nüüd on teedeminister palunud wälisministrit järele küsida Soome, Läti, Leedu, Rootsi ja Wene walitsustelt nende seisukohti konwentsiooni asjus.

Peale seda, kui wastused saadud, wõetakse teil küsimus lõpulikule kaalumisele.

Riigikogu koosolek täna kell 10 hom.

Päewakorras: Seadus 10. okt. 1919 a. maaseaduse läbi wõõrandatud mõisatel olewate majade kohta.

Seadus maaseaduse paragr. 1. märkus 1., ptk. 2. täiendamise kohta.

Põllise tarwitamise ja eluaseme seadus.

Seadus wällemaapidajate rendilepingute pikendamise seaduse muutmise kohta.

Seadus weneaegsete riigihoiukassade hoiusummade wäljamaksmise kohta.

Koosseisu komisjoni ettepanek Riigikogu liigete P. Keerdo, H. Alliku, W. Kanguri, J. Tompi, A. Jansoni ja J. Reesoni wangistamise kohta.

Küsimine põllutööministrile Sipa mõisa planeerimise kohta

Walitsuse wastamine arupärimise peale koosolekute seaduse ja walimiswabaduste rikkumise kohta politseiwõimude poolt.

Walitsuse wastamine arupärimise peale sõdurite peksmise kohta2. jalawäe rügemendis ja tagakiusamise kohta poliitilise meelsuse pärast Pärnu garnisonis

Walitsuse wastamine arupärimise peale Wene-Balti tehasele antud laenu asjus.

Walitsuse wastamine arupärimise peale Leebikuse majapidamise kooli asutamise asjus.

Walitsuse wastamine arupärimise peale wõõrandatud maade eest tasumaksmise küsimuse kohta.

Maaomandusest 800,4 ruutsülla eraldamise seaduseelnõu.

Kütte liikide kasulikkuse selgitamine.

Eile oli kütteliikide kindlakssmäärамise komisjoni järjekorraline koosolek. Mustcas kaaluti kiwisöe ja masuti kasulikkust (küttewäärtusi) weburite kütmisel. Moodustati alamkomisjon vaudteewalitsuse weo- ja liikumisosakondade, põlewkiwi ja riigikontrolli esitajatest. Komisjon peab läbi waatama andmed, wõrdlewad andmed põlewkiwi ja puukütte juures weburitel Tallinna-Tapa liinil. Andmed wõetakse läinud aasta weebruari ja augusti kohta, sest üks kuu on kõige kahjulikum, teine kõige kasulikum puude kütte juures.

Kolm uut apteeki awamisel.

Töö-hoolekandeministeerium on kolmele uuele apteegile awamislubad annud. Ühe luba sai mag. Kurrot Tallinnas, Kopli raioonis apteegi awamiseks, teise apteegi awab Abja-Paluojal prowiisor Sõrmus ja ühe 2-järgu apteegi awamiseks Osulas, Wõrumaal, anti luba prow. Leiburgile.

Meemel saab Leedu autonoomseks osaks.

Berliin, 20. weebr. Rahwasteliidu komissar Norman Dawies seletas Warssawis ajakirjanduse esitajatele, et Meemeli piirkond saab Leedu autonoomseks osaks. Laewasõit Njemenil on kõikidele Meemeli sadamast huwitatud riikidele waba.

Noork

Täna algab sõjaring
kommunistide protsess.
selles asjas 12 isikut, ne
ja Tomp. Nendest on N
põgenenud ja tema asi er

Teised kaebealused on
järgmised:

Johannes Lauristi
wäljaandja, oli suurem j
line tegelane ning seisis E
aluse kommunistlije part
tega otsekohes ühendus
juhtnööre sai ja põrani
koosolekutest osa wõttis.

Märtsikuul 1922. aas
aluse kommunistlise par
korraldatud salajasest ko
ristin noorte kommunisti
da koosolekut juhatasid M
Kreuks.

Kui noorproletaarlast
põrandaall salaja jätkas,
rama tegelasena selle orga
Jaan Kreuksiga lähedases
lerite kaudu ja käis tihti
saamas ja omast tegewus
organiseeris endisest noo
gu liikmetest põrandaa
noorte kollektiiwe, kellest w
koondatud; kinnitas kolle
tadele, pidas nendega üh
lektiiwides salajast põrand
andis kollektiiwide esitaja
pidiseks tegewuseks, nõud
aruandeid ja saatis need p

Lauristin oli kommun
linna komitee liige Talli
Tallinna täidesaatwa ko
sugusesse ametisse ta olek
munistide wõidule pääsem
enam kaugel ei pidanud

Eduard Rõngele
„Rõngas", töötas juba a
kommunistlises organisatsi
Andrejewile ja Wanjale,
seppaga töötasid, kulleriks
töölisteks põrandaaluste k
cimise töös, Juhkentali n
ja kollektiiwi esitajaks.
agara ja ustawa tegelase
nõseerijaks ja raiooni esi

32

Meklaste eest ho

Praegusel karedal külma
last õige tihti silmas pidad
juures tihti kuulata, mis
nende sisemus pidistub.
gusi ehk kuuldub neis wai
siis on see tunnuseks, et se
kuna aga tugew wingumine
sünderpöördult, paha enmu
tust eruptust sünnitawad ün
mestpuust eemaldatud, sest
taltrahu tingimata tarwil
teostawad peaasjalikult lin
ka päikesekiired eksitawad
rahu. Wiimaseid wõib kõr
suaugud kinni panna, pim
kuuseokste, wõi ölemati
tülitus-eksitus, waljud hä
müürin, kolin jne. äratab me
pruudes liikumisele, esile tu
kõhutõwe taudi. See tu
meile siis wõõrsiks, kui talit
ehk rikkunud; samuti õhu
wõi ema surm.

Kindlateks" mesilaste
märkideks on halwa ilmag
lendamised ja lennuaukude

Sel kuul wõiks mesipuu
musel puhastada, kui ilm a
on. Üldse tulewad kõik m
kusele wõtta, kus nimetatu
parandused mõõda-pääsem
hane praegusel ajal uusi me
mistada.

Meeletuletuseks
lõikajate

Sündsam aeg, pookoksja
jaanuari, weebruari ja
märtsi kuud. Hilisemad p
juba elutungi märgata, pol
kõlbulikud, iseäranis pisoom
juures. Neis puudes algab
kumine warem, mispärast
lõikamist kõige hilsem weeb
päewadel ette tuleb wõtta.
gata ainult terwetelt ja wi
delt, ja tugewatelt üheaas
Sarnajaid kaswusid leidub
krooni ülemiste oksade .ou

Pookoksad hoitagu kim
külmas keldris, niiskes liiv
warjatud kohas niiskesse u
pookimiseni alal hoida

ldkrediit panka utamas.

ebr. Pariisi sõnume järele tunbjate toimkond üldiselt anga esimehe dr. Schachti kuldkrediitpanga asutamise panga asutamine oleks rahl loodawa Saksa kuldwaadmise eelasteks.

i wälja Tutankhi muumia?

toowad üksikasjalikka kirjelme nägi wälja waarao Tua. Temast kirjutatakse munast linasest walmistatud lihisel awanes pilgule inimkupuust ja gipsist, mis üleni Kuldsed lõwipead piirasid kku panbud rinnale, kusjuu walitsuskeppi ja teine wöitalmistatud kullast ja sofanud tüsedast kullapengast ning ndawad kristallid. Otsaesi madu. Oliiwi okstest pärg ão modeleerimisel oli haruatutatud: nägu näitas meibameni tema nooruse õitsemist keha osa warjasid kaili laotatud tiibadega. Enam idest liigutas pealtwaatajaid best, mis waaraole pähe oli weel kaunis oli, hoolimaasetamisest möödunud olid

ofundus Baieris.

stri v. Kahri poolt on maaseks esitatud seaduseelnõu, ris üldine töösundus maksöfundusele allukseid kõik mewahel ja naised 18—25 use kestwus oleks meestele e poole aastane.

Hardingi lesk rjanikuks.

presidendi Hardingi abikaasa on etusliikmeks ajalehe „Start" dunud mees enne presidendiks sul wälja andis.

sed teated.

ebr. New-Yorgi teadete järele föderaalpangas kaset asetada ks miljoni dollrit wälistud lustas asja uurimist.

ebr. Kõik Wiini pangad, ka kas ametnikkude streigi wöi

ebr. Bombay tehased, kes mõne töölisi kohtadelt lahti, on walTöölised tõrguwad pakutud tin-

ebr. Praagast teatakse: Prewastu Tšehi postiminister Minister on wöiselt komropiirituse- ja ülikontrahide as-

ebr. India rahwuskogu nõuab komwerentsi kokkutusumist Inerimiseks.

r. „Daily Herald" lükkab kindjutud peaministri eelseiswast ärt kohalt.

ebr. Siin saadi ametlik teade, raudtee ekspердid on Mainzis õigi tehniliste üksikasjade üle nglise okupatsiooni ala, milliuti wastawate walitsuste wakokkulepe ellawiimine Briti neb nüüd jõudjasti.

ebr. Egiptuse walitsus lubab eni hauas ainult siis jättata, mise ja järelwalwe wöimalus kal wötab ta kaewamise enda

ebr. Speyerist tulnud sõnume üldstreik wälja kuulutatud wöimude wastu, kes karme kaele, kes separatistide wastu

ebr. Parlitsist teatatakse, et minister keelas kõra willa ja

Paawst kutsub Itaalia walwalimiswöitlusest wöimalikult eletab, et kirikliikud ajutused ei dessе segama.

ebr. üks Itaalia põllumajanimaal (Kagu-Wenes) komises maa-ala peale, et seal intensse seada.

ebr. Ühisriikide saadikuks me Ühisriikide saadik Brüs-

ebr. Itaalia walitsus awalWene saadiku Riias Jurenewi liidu täiewolilise saadikuna.

ebr. Nagu Reuter kuuleb, ei agu kawatseks peaminister pälisministri kohuste täitmi-

ebr. Hawaii teatel on walitPsalzis autonoomse walitsuse ilma wahejuhtumisteta sün-

Noorkommunistide protsess.

Kes on süüalused?

Täna algab sõjaringkonna kohtus noorkommunistide protsess. Kohtu alla oli antud selles asjas 12 isikut, nende seas rkl. Reesen ja Tomp. Nendest on Reesen rongi pealt ära põgenenud ja tema asi eraldatud.

Teised kaebealused on saadud teadete järele järgmised:

Johannes Lauristin, „Noor Töölise" wäljaandja, oli suurem ja agaram kommunistline tegelane ning seisis Eestis asuwa põrandaaluse kommunistlise partei keskkomitee liikmedega otsekohesés ühenduses, kellelt tarwilisi juhtnööre sai ja põrandaalustest salajastest koosolekutest osa wöttis.

Märtsikuul 1922. aastal Pirital põrandaaluse kommunistlise partei keskkomitee poolt korraldatud salajasest koosolekust wöttis Lauristin noorte kommunistide esitajana osa. Seda koosolekut juhatasid W. Kingissepp ja Jaan Kreuks.

Kui noorproletaarlaste ühing oma tegewust põrandaall salaja jätkas, astus Lauristin agarama tegelasena selle organisatsiooni ette. Oli Jaan Kreuksiga lähedases ühenduses oma kullerite kaudu ja käis tihti ka isiklikult juhtnööre saamas ja omast tegewusest aru andmas. Ta organiseeris endisest noorproletaarlaste ühingu liikmetest põrandaaluseid kommunistlist noorte kollektiiwe, kellest wälja astuw jõud saaks koondatud; kinnitas kollektiiwide esitajaid kohtadele, pidas nendega ühendust, korraldas kollektiiwides salajast põrandaaluseid koosolekuid, andis kollektiiwide esitajatele juhtnööre edaspidiseks tegewuseks, nõudis nendelt tegewuse aruandeid ja saatis need põrandaalustele edasi.

Lauristin oli kommunistlise põrandaaluse linna komitee liige Tallinnas ja pidi saama Tallinna täidesaatwa komitee esimeheks, missugusesse ametisse ta oleks kohe astunud kommunistide wöidule pääsemise pärast, mis mitte enam kaugel ei pidanud olema.

Eduard Röngelepp, warjunimega „Röngas", töötas juba ammu Eestis asuwas kommunistlises organisatsioonis. Oli Kägule, Andrejewile ja Wanjale, kes ühes W. Kingissseppaga töötasid, kulleriks ja agaramaks kaastöölisèks põrandaaluste kollektiiwide organiseeimise töös, Juhkentali noorte kollektiiwi liige ja kollektiiwi esitajaks. Hiljem määrati teda agara ja ustawa tegelasena kollektiiwide organiseerijaks ja raiooni esitajaks, kus ta Jaan Kreuksilt juhtnööre sai ja wiimasega isiklikult läbikäimises oli. Korraldas kollektiiwides salajasi koosolekuid, andis omas korteris põrandaaluste salajaste koosolekute pidamiseks ruumi, oli kirjalikus ühenduses Eestisse Wenemaale põgenenud Andrejewiga, keda tema Eestis kommunistide poolt kawatsetud ja korduseatud tegewustest informeeris.

Röngelepp kogus põrandaaluste kommunistide nõudmisel põrandapealsete kommunistide poliitilise ustawuse kohta teateid ning sai käesolewa aasta algul eriülesande oma kollektiiwi liigete kaudu Tallinnas asuwate isikute kohta nimekiri kokku seada, kes poliitilise waadete poolest kommunistid, ehk nõukogude walitsuse poolehoidjad on.

Alide Alton oli wabariigi algusest saadik agaram kommunistide tegelane. 1919. a. astus ta kommunistlisesse organisatsiooni, oli omawahelisèks sideme pidajaks ja „Noor Proletaarlaste ühingus" tegewliikmeks, ning ühtlasi ka põrandaaluse kommunistlise kollektiiwi liige.

Oli Lutheri tehase noorte kommunistide põrandaaluse kollektiiwi esitaja kuni arreteerimiseni. Laotas mitmel korral Lutheri tehase ruumides põrandaaluseid lendlehti laialt. Oli sidemeks põrandapealsete ja põrandaaluste kommunistide wahel. Korraldas kollektiiwides salajaseid koosolekuid ja wöttis osa Kreuksi poolt korraldatud koosolekutest.

Oli kaitsepolitsei ametnikkude järele luuramise komisjoni tähtsamaks tegelaseks ja piiluriks, kes hommikutel oma agente üles seadis.

Pidas sidet Jaan Kreuksi ja Tööliste keldri wahel. Kokkusaamise kohaks Kreuksiga oli suuremalt jaolt Lasnamägi ja tsellulooisi tehase ümbruskond. Teda nähti ka Kreuksiga pakkisid wahetamas. Oli weel kollektiiwide raiooni esitaja ja kommunistlise põrandaaluse linna komitee liige Tallinnas.

Jenny Tenno oli 1921. aastal sulutud „Noor proletaarlaste ühingus" tegew liige, hiljem põrandaaluse kommunistlise Juhkentali noorte kollektiiwi liige.

Wöttis kollektiiwi salajastest koosolekutest osa ning andis ruumi omas korteris. Waliti Juhkentali noorte kollektiiwi esitajaks.

Alma Waarmann oli „Noor proletaarlaste ühingus" tegewliikmeks. Astus põrandaaluste kommunistliste noorte kollektiiwide organiseerijaks ja oli Juhkentali noorte kollektiiwi esitaja ning kommunistlise põrandaaluse linna komitee liige Tallinnas.

Märtsikuul 1922. aastal Pirital põrandaaluse kommunistlise partei keskkomitee korraldusel ja W. Kingissepa ning Jaan Kreuksi juhatusel ära peetud põrandaalusest salajasest koosolekust wöttis Alma Waarmann noorte kommunistide esitaja nime all isiklikult osa ja esines aruandega noorte kommunistide kohta.

Organiseeris põrandaaluste kollektiiwide wöru oli kollektiiwide raiooni esitaja ja linna komitee liige, käis mitmete kollektiiwide koosolekutel kõnesid pidamas ja korraldas koosolekuid ning pidas ühendust Eestis asuwate põrandaaluste kommunistidega, iseäranis Jaan Kreuksiga, kellelt ta juhtnööre sai.

Artur Wanja, end. rkl. Wanja wend. Oli oma wennale põrandaaluste kommunistidega sidepidajaks. Astus põrandaaluse kommunistlise Juhkentali noorte kollektiiwi liikmeks ja oli tähtsamaks kihutustöö tegijaks ja lendlehtede laialilaotajaks.

Benita Lauristin oli „Juhkentali" noorte kollektiiwi liige ja wöttis salajastest koosolekutest osa ning tegi kihutustööd noorte hulgas.

Peale murmise lõpetamist astu ta elukoha järele politsei walwe alla. Wabaks saades jätkas ta endist tegewust ning wiimaste suurte kriminalistide paljastamise puhul wöeti ta uuesti wahi alla, uue süüteo pärast.

Linda Waarmann töötas kommunistlises organisatsioonis. Astus noorproletaarlaste ühingusse tegewaks liikmeks ja hiljemini „Juhkentali" kollektiiwi liikmeks. Wöttis kollektiiwi salajastest koosolekutest osa ja oli tegew lendlehtede laialilaotamises.

Madis Kask, oli kommunistlise kihutustöö tegija wöliste hulgas.

Meksander Kõwamees oli kommunistlise kihutustöö tegija ja põrandaaluste noorte kollektiiwide organiseerija. Oli ehitustööliste liidu põrandaaluse kollektiiwi liige ja wöttis salajastest koosolekutest osa. Oli põrandaaluse Tallinna linna komitee liige, töötas Jaan Kreuksiga ühiselt põrandaaluste kollektiiwide tegewuse kawasid wälja Wenemaalt Eesti sektsiooni poolt saadetud eeskirjade järele.

Jaan Tomp ja Johannes Reesen, töötasid Riigikogus põrandaaluse kommunistlise keskkomitee poolt antud juhtnööride järele ning andsid Riigikogu tegewusest põrandaalusele komiteele aru. Selleks otstarbeks olid Tomp ja Reesen põrandaaluse kommunistlise keskkomitee esimehe Jaan Anweltiga otsekohesés ühenduses juhtnööride saamiseks ja aruandmiseks. Kogu Riigikogu kommunistlise rühma tegewus oli põrandaalt Anwelti poolt juhitud ja ilma wiimase loata ei tohtinud rühma liikmed omal wolil midagi teha. Ka tühised wahelhüüded olnud Anwelti heakskiitmisel tehtud.

„Viola"
on tõesti hea pabeross!

Mõndasugust.

Kuidas tekiwad tantsud.

Kui tango omal ajal wäga moes oli, küsisid paljud imestanult selle järele, kust see tango äkki wälja on tulnud. Pea selgus siis, et see on wahwa tants, mille ülesleidjaks Argentiina cowboyd. Ja siis satuti fox-troti hullustusse. Uuriti jällegi tema saabumise põhjusi ning jõuti otsusele, et tema loojaks on tuntud varieete kunstnik Harry Fox, kes 1914. a. wälja astudes täiesti juhuslikult mingisugusei uusi sammu oli teinud, mis pealtwaatajate poolt waimustatud wastuwõtu leidnud.

Samasugusel teel olewat Inglismaal hiljuti saabunud uuem tants „The Blues", mille „loomine" sündinud samuti juhuslikult. Nimelt tantsinud keegi mister Blake Londoni Murrays Clubis ühe daamiga. Suure rahwamurru tõttu olnud mister Blake filmapilguks peatanud. Selle üürikese waheaja sees teinud ta oma liig kõrgele nihkunud pükste kordaseadmiseks paar isesugust ja senini nägematut sammu, mis tema kaastantsijannas suurt waimustust ärataunud. „Mis samm see siis oli," hakanud wiimane pärima. Mister Blake püüdnud walega pääseda ja hakanud seletama, et tema üldse mingisugust uut sammu ei olewat teinud. Daam käinud aga niiwõrd energiliselt peale, et tema sunnitud olnud oma „uut sammu" kordama. Hiljem hakkas see samm laialdast poolehoidu wõitma. Tema tarwis loodi wastaw muusika ning uus tants, millele nimeks antti „The Blues" oligi üles leitud.

Mesilaste eest hoolitsemisest.

Praegusel karedal külmal ajal tuleb mesilaste õige tihti silmas pidada ning mesipuude juures tihti kuulata, missuguses seisukorras nende sisemus pildistub. On „elanikud" wagust ehk kuuldub neis waikne-tasane sumin, siis on see tunnuseks, et seal kõik korras on, kuna aga tugew wingumine ning kohin-suhin, ümberpöördult, paha ennustab. Kõik rahutust ärutust sünnitawad ümbrussäärid olgu mestpuust eemaldatud, sest et neile täielik talirahu tingimata tarwilik. Rahurikkumist teostawad peaasjalikult linnud, hiired, rotid; ka päikesekiired eksitawad nende talweune rahu. Wiimaseid wöib kõrwaldada, kui lennuaugud kinni panna, pimestades neid, kas kuuseokste, wöi ölemattidega. Igasugune müütus-eksitus, waljud hääled, paukumised, müürin, kolin jne. äratab mesilast ja ajab neid pruudes liikumisele, esile tuues nende ridades kõhutõwe taudi. See tuleb peaasjalikult meile siis wöörsits, kui talitoit halb, puudulik ehk rikkunud; samuti õhupuudus ehk jänu, wöi ema surm.

Kindlateks mesilaste kõhutõwe tunnemärkideks on halwa ilmaga puust wäljalendamised ja lennuaukude mustamised.

Sel kuul wöiks mesipuid ainult sel tingimusel puhastada, kui ilm alla 8 kraadi külm on. Üldse tulewad kõik mesipuud järelewaatusele wõtta, kus nimetatud puudused wöi parandused möödapääsematud. Ka on kõhane praegusel ajal mõni mesipuid juurde walmistada. —t.

Meeletuletuseks pookoksade lõikajatele.

Sündsam aeg, pookoksade lõikamiseks on jaanuari, weebruari ja hilisel kewadel ka märtsi kuud. Hilisemad pookoksad, kui neis juba elutungi märgata, pole pookimisel enam kõlbulikud, iseäranis ploomi- ja kirsipuude juures. Neis puudes algab taime mahla liikumine warem, mispärast nendelt pookoksade lõikamist kõige hiljem weebruarikuu esimestel päewadel ette tuleb wõtta. Pookoksi tuleb lõigata ainult terwetelt ja wiljarikkamatelt puudelt, ja tugewatelt üheaastastelt kaswudelt. Sarnaseid kaswusid leidub rohkesti wiljapuu krooni ülemiste oksade lõunapoolsel küljel.

Pookoksad hoitagu kimpudena jahedas ehk külmas keldris, niiskes liiwas. Ka wöib neid warjatud kohas niiskesse mulda kaewatult kuni pookimiseni alal hoida. Kuiwamise tunnemärke awaldawaid pookoksi tuleb enne pookimist kas paar tundi wee sees ehk paar päewa niiskes mullas seista lasta. Tähelepanekud on näidanud, et pokooksade küliti hoidmine kasulikum kui püsti hoidmine. —r—

Juurewiljaseemnete muretsemisest.

Peagi jõuab aeg, kus juurewiljakaswatajad ja aednikud tulewase-eesseiswa tööpõllu wastu end igapidi ettewalmistama hakkawad. Esimene mure ning peategutsus neil on korraliku seemne eest hoolitsemine ning nende sisseostmine. Iseäranis tähtis oleks sellel alal ka ühtlast seemet sarnastest äridest osta, kus need juba läbi proowitud ja teada, kas nad ka kaswawad ning taime loomiseks jõulised on.

Et aga külwiks iseäranis tähtis ja tarwilik oleks seemnete arwu wöi rohkust teada, sest tihti ostetakse neid üleliigselt ning külwatakse isegi lapikese maa peale kuni kümnekordselt, mis teadmatuse tagajärjel sünnib. Tihedalt külwatud aiawiljast ei saa midagi, wili jääb peenikeseks-kiduraks ning kuiwab isegi ära. — Sellepärast on tarwilik alljärgnewat tabelit nende ostu ja külwi juures silmas pidada. Toon siinjuures mainitud tabeli, kuhu peaasjalikult need seemned üleswõetud, millisèd meie kiimas ning majapidamises tarwitatakse, ja mis üksikult ära loetult ühe grammi raskuse kohta järgmisi arwu näitab.

Seller — 2000; porgand — 1000; pääsalat — 800; sigur — 760; peterssell — 600; till — 600; naerid — 550; kress — 430; suhkrunaerid — 480; põldputk — 470; kaalikas — 370; kapsas (harilik) — 340; lillekapsas — 320; punakapsas — 310; tomat — 290; sibul — 270; redis — 125; sinnat — 120; kurk — 60—40 (sortide järele); merikapsas — 15; kürbis — 6; hernes — 4; uba — 2.

Sarnane tabel-kokkusead on igale tähtis, kes tegutseb seemnetega, peaasjalikult aga nendele, kes seemneid tellima peawad, tihti pole neil aimugi, kui palju seemneid üldse tarwis läheb, kuna aga tabeli järele olukord kõige selgemini pildistub. Olen üht sarnast nähtust, kus aiapidaja, kes sellerit kawatseb külwata ning wähese maa tarwis 20 grammi seemet ostab, see on umbes 1½ loodi — meil ostetakse ikka loodiga — siis teeks see 20×2000=40000 seemet. Kuigi nüüd mõned neist rikkimatest kaswama ei läheks, kuid suurem osa neist aga kahtlemata, siis wöiks nendega ½ hektari aiamaad täis külwada, kuna neid aga wäikese maa-ala peale külwatakse, mis õieti öelda, sarnasel juhtumisel mõttetu raiskamine oleks. — Tabelt järele wõib aga täpselt wälja arwata, kui palju seemet õieti tarwis läheks.— t.

Maamees
„Waba Maa" põllumajanduseline osa.
Ilmub üks kord nädalas.
Nr. 8. Tallinnas, 21. weebruaril 1924. Nr. 8.

Sisukord: Jää muretsemisest. —r.— Kiwiriigist saadud loomatoit. Joh. Kiwi. — Tapaloomade ja liha arstline läbiwaatus. — Kanamunade wäljaweo tegewus. F. Lorenzsonn. — Mesilaste eest hoolitsemisest. —t. — Meeletuletuseks pookoksade lõikajatele. —r.—

Jää muretsemisest.

Arenew karjapidamine paneb karjapidajatele mitmesugused uued kohustused peale, muuseas ka jää muretsemise. Jääd läheb igal talupidajal tarwis, kes oma karjast wähegi tulu tahab saada. Taludes, kus ühispiimatalitusest kaugel olemise tõttu pole wõimalik igapäew piima piimatalitusesse saata, on raske ilma jääta läbi saada. On aga nendel olemas oma jäätagawara ja wäike jahe piimakammer piima alalhoidmiseks, siis pole karta piima halwaksminekut.

Tarwilikum on jää muretsemine metsanurkades ja õrwaliistes maanurkades, kus piim koorelahutajate abil ümber töötatakse. Koore ja piimasaaduste pikemaajaliseks alalhoidmiseks läheb hädasti tarwis jääd. Kus pole wõimalust jääd saada, wöib jää asemel ka lund tarwitada, mis talwel hunnikusse aetakse, kinni tallatakse ja, nagu jäägi, turbamullaga, heksliitega wöi haganatega (ka saepuruga) 30—50 sm. paksuselt kinni kaetakse. Et lume hunnik hõlpsamini sulab kui jää, siis tuleb teda ⅓ wõrra rohkem koguda. Jääd loetakse iga lehma kohta keskmiselt 1 kantmeeter. Kuigi lehmi alla nelja pea, ei tohi jääd alla 4 kantmeetri muretseda.

Rohked katsed on näidanud, et kui piima 1 öö-päew kodus hoida, siis tema alalhoidmiseks 2°—3° C. jahedust tarwis läheb. On aga temperatuur kõrgem, siis kannatab selle all piima wäärtus. Karjapidajal, kellel talwel waskawad jäätagawarad muretsetud, ei tarwitse karta karjasaaduste rikkiminekut ja ta saadab, wcatamata palawama aastaajà peale, rahuliku südamega oma saadused meiereisse. Sarnastest karjasaadustest wöib meiereis kõrge waewaga 1. sordi wäärtusega kaupa walmistada.

Kuid mitte üksi karjasaaduste alalhoidmiseks ei lähe jääd tarwis, waid ka igal muul juhtumisel; nagu haiguse korral, liha, wöi ja teiste toidusaaduste alalhoidmiseks. Kahjuks tarwitatakse aga meil Eestis jääd õige wähe.

Weekogu wesi, kust jääd tahame wõtta, peab selge, puhas ja weekaswudest, nagu meriheinadest, puhas olema, wöi neid tuleb siinise silmakiwiga ära kaotada. Selleks otstarbeks parmakse silmakiwi, iga 25—30.000 pangi wee kohta üks nael, roti sisse ja lastakse kaks korda suwe jookul wees ära sulada, siis häwinewad ka weekaswud ja wesi ise jääb selgeks ja puhtaks. Kui paksemat jääd soowitakse, raiutakse weekogu katwa jää sisse augud ja wäljajooksew wesi üleujutades jääpinna, annab meile soowitawa paksuse. On jää sile, siis on teda jää hoiukohas parem alal hoida, ta seisab tihedamalt riidas ja ei sula nii hõlpsasti kui krobeline jää.

Paksu jäätükkide suuruseks loetakse 22×22 ehk 22×23 tolli. Wöib tarwitada ka teistsuguseid mõõte, kusjuures pikergusem tükkide kuju soowitawam kui ruudu kuju. Tükkide suurus mõõdetakse sellekohaste raamidega ehk jälle tükid raiutakse wälja silmamõõdu järele.

Jää alalhoidmiseks on mitmesugused wiisid. Esitan siinkohal ainult lihtsamad, meie põllumehele wastawad wiisid. Walitakse wälja warjatud ja põhjapoolne koht, kuhu lõunapäikene peale ei paista ning mis niiskusest täitsa waba on. Kui wesi lähedal, siis peab seda katsuma ära juhtida, kas torutamise abil ehk muul teel. Ase walitagu ruudutaoline, nii et kogu riit ühesugune kandik saaks. Külgede katmise hõlbustamiseks löödagu igasse ruudunurka postid, mis sama pikad oleks, kui ruudu külg. Soowitaw on poste ka tihedamalt üles lüüa, nii umbes 4—5-jalalise wahega üksteisest. Ase tuleb kattaa paari jala paksuse õle, saepuru, kuuseokste ehk linaluude korraga. Wöib tarwitada ka üksi saepuru, umbes 15 tolli paksuse korraga.

Postid ühendatakse põigiti laudseintega kahelt poolt, nii et kummagi seina wahele postiti jämedune tühi ruum jääb, mis hõõwlilaastude wöi saepuruga täis täidetakse. Kuid jää ei tohi seina puutuda, waid peab sellest umbes 15 tolli kaugusel seisma, millne waheruum jällegi saepuruga, laastudega wöi korgi puruga täidetakse. Katuseks wöib tarwitada

Läänemaa maakonnanõukogu koosolek.

Kogumehed kardawad maakonnawalitsuse läinud tegewuse rewideerimist.

13. weebruariks s. a. oli Haapsalu kokku kutsutud Lääne maakonnanõukogu koosolek, kus tähtsamaks päewakorrapunktiks oli maakonnawalitsuse moodustamine.

Nagu teada jäi esimesel maakonnanõukogu koosolekul maakonnawalitsus moodustamata. Kokkuleppele jõuti ainult selles, et maakonnawalitsuse liigete arw olgu 4. Nendest kohtadest pidid saama ühe walitsuse liikme ja esimehe koht põllumeestekogude rühmale. Kogumeeste ettepanekul lepiti ka kokku, et maakonnawalitsuse esimeheks saab kas J. Walk ehk Heide. Kui aga wäikepõllumeeste-asunikkude-töörakonna rühma poolt ette pandi teise kahe koha peale walida Dawiidow ja asunik Kurris, siis ütlesid kogumehed, et nemad Kurrist ei tunne, olgugi et nende A. Saar on Kurrisiga mitu aastat maakondade liidus ühes töötanud ja lõpetasid läbirääkimise.

Esimene nõukogu koosolek jäi sarnase kogumeeste tegewuse pärast wiljatu. Oli ainult maakonnale mõnikümmend tuhat marka kulu teinud.

Teine koosolek oli määratud 13. weebruaril hommiku kella 10 peale. Määratud ajal puudusid koosoleku ruumidest kogumehed ja kristlased. Teatakse rääkida, et nad kogumeeste ruumides nõu peawad. Pika ootamije järele tuleb sealt saadik ja teatab, et nemad esimesel koosolekul tehtud kokkuleppe punktid tühistawad. Nemad soowiwad läbirääkimisi uuesti alata otsast peale. Omalt poolt seawad nemad uuteks tingimisteks üles 2 nõudmist. 1) Maakonnawalitsuse esimeheks tulla walida A. Saar ja 2) **wiimase 6 aasta maakonnawalitsuse tegewuse rewideerimisega ei ole kogumehed nõus.** Need tingimised pole wäikepõllumeeste-asunikkude-töörakondlaste rühmale wastuwõetawad. Ka sotsiaaldemokraatide esitaja on samal arwamisel. Sellega on siis kokkulepe nurja läinud.

Koosolek algab suure hiljaksjäämisega. Maakonnanõukogu abiesimehe kohale walitakse wäikepõllumeeste-asunikkude-töörakondlaste rühma ettepandud kandidaat Hellmann.

Maakonnanõukogu liigete sõidurahade ja päewarahade määramisel tulewad kohe ilmsiks lahkhelid. Kogumehed Jungermanniga eesotsas nõuawad tasu 2 hobusega sõiduks. Wäikepõllumehed arwawad aga, et maakonnanõukogu liikmed wõiks ka ühe hobusega sõita. Wäikepõllumehed imestawad, kuidas kogumehed igal pool räägiwad kokkuhoidmisest halwa aasta puhul, nüüd tegelikult aga kui asi endasse puutub, siis pole enam kokkuhoidmisest juttugi. Lõpuks saab ikkagi wäikepõllumeeste ettepanek enamuse. Ka maakonnawalitsuse palkade määramisel pole ühte arwamist. Kogumehed nõuawad: esimehele — 15.000, abiesimehele — 14.000 ja liikmele — 13.000 marka. Wäikepõllumehed arwawad aga, et käesolewat halba aastat silmaspidades peame meie igal alal katsuma kulusid wähendada ja W. Maaker teeb ettepaneku määrata: esimehele — 12.000, abiesimehele — 11.000 ja maakonnawalitsuse kumbagile liikmele 10.000 marka kuus. Maakeri ettepanek saab salajasel hääletamisel poolt 9 häält ja 6 wastu. Kogumeeste ettepanek kukub läbi. Nähtawasti on ka paar kogumeest salajasel hääletamisel Maakeri ettepaneku poolt hääletanud.

Maakonnawalitsuse esimehe koha peale seab põllumeestekogude ja kristlaste ühine blokk üles A. Saare kandidatuuri.

Wäikepõllumeeste-asunikkude-töörakondlaste rühmast waieldakse selle wastu, et maakonnawalitsuse esimeheks tahetakse walida isik, kellest teada, et kohtuminister on prokuröörile ülesandeks teinud uuesti tema tegewust jälgida.

Põllumeestekogude ja kristlaste poolt walitakse maakonnawalitsuse esimeheks A. Saar, esimehe abiks G. Kokla, sekretääriks K. Tammeweski ja maakonnawalitsuse liikmeks A. Heide.

Rewisjonkomisjoni walimistel nõuab wastasrind, et rewisjonkomisjonis mõlemad pooled oleks wähemalt ühe tugewused. Wastasrinna poolt tehakse ettepanek walida rewisjonkomisjoni 4 liiget ja kumbagile poolele anda 2 kohta. Kogumehed lükkawad selle ettepaneku tagasi. Määratakse rewisjonkomisjoni 3 kohta. Nendest pakutakse ühte kohta wastasrinnale. Ainult ühe kohaga ei ole wastasrind nõus, sest walitsuse erakonnal on siis alati wõimalus igat rewideerimist alati ära lõpetada, kui omameeste patud hakkawad ilmsiks tulema. Asi lõpeb sellega, et walitsuse erakonnad waliwad kõik rewisjonkomisjoni liikmed oma hulgast. Teiste komisjonide walimistel jääwad wäikepõllumehed juba ise kõrwale, sest kogumehed tahtawad ainult üksi walitseda ja üksi ise oma mehi rewideerida.

Maakonna haigemajale sündsa maja leidmiseks walitakse komisjon. Komisjonile lubatakse eriteadlasi majade hindamisel abiks wõtta.

Lääne maakonna gümnaasiumi ruumide juurdeehitamise küsimuse arutamisel seletab gümnaasiumi direktor, et tema olla juba haridusministeeriumilt lubadust saanud, et ministeerium ise on walmis praegusele majale juurde ehitama, kui maakonnanõukogu leiab selle tarwiliku. Gümnaasium asub riigi majas.

Gümnaasiumi direktor seletab, et kooliõue olla nõnda wäike, et kõik õpilased isegi püsti seistes peale ei mahu. Endine maakonnanõukogu on küll maa juurdeostmiseks 900.000 marka krediiti määranud. Sünnis maatükk koolikrundi kõrwal on ka maakonnawalitsusele 800.000 marga eest pakutud. Maakonnawalitsus pakkunud aga selle maa eest 750.000 marka. Maatükki on keegi ära ostnud ja pakub nüüd maakonnale osa sellest krundist palju kallimalt. Maakonnawalitsusele tehakse etteheiteid, et ta sündsa juhuse on lasknud mööda minna.

Risti raudteejaama puhwetipidajale lubatakse õlle müüki.

Maakonna heaks 1924. a. wõetawate maksude määrad jääwad muuseas endiseks, wälja arwatud

maks purjelaewade ja purjepaatide pealt,

millejuures pikad waielused tõusid. Nõukogu liige Maaker teeb ettepaneku purjelaewade pealt wõetaw maks 150 marka register-tonni pealt ja kalapaatide pealt 300—500 marka maha kustutada. Sellele wastu waidlewad kogumees Kokla ja teised, kuid lõpuks wõeti siiski ettepanek wastu. Seega jääb 1924. aastaks ära maks, mis tundus rõhuwana ja mille kohta rannarahwa ringkondades wäga palju nurinat kuulda oli. Niisama otsustati ka laadamaks weiste pealt ära kaotada, muuosa laadamaksudest aga kohalistele wallawalitsustele anda.

Wigala mõisa majapidamise jookswate wõlgade katmiseks ja seemne muretsemiseks nõuab maakonnawalitsus 1.300.000 marka.. Et aga Wigala mõisa majapidamise sissetulekute ja wäljaminekute kohta pole aruannet awaldatud, siis lükkab maakonnanõukogu selle küsimuse J. Zimmermanni ettepanekul edasi, seniks kuni maakonnawalitsus nõukogule ette paneb Wigala mõisa majapidamise bilansi ühes aasta eelarwega.

Läbirääkimisel tõstab J. Nurk üles seemnewilja muretsemise küsimuse. Kohustatakse maakonnawalitsust kiires korras seemnewilja muretsemiseks samme astuma käies käsikäes wallawalitsustega.

Kuidas loodi töörakondline linnawalitsus.

Paide linnawolikogu erakorraline koosolek 15. weebr.

Koos 17. wolinikku, puuduwad kolm: ühise wärrinna 2 wolinikku ja demokraatlikust blokist üks.

Koosoleku juhatajaks waliti T. Käsebier. Wolikogu juhataja kandidaadiks seati üles T. Käsebier, kes ka 4 hääle wastuolekul walitud sai. Wolikogu juhataja abi walimine otsustati edasi lükata. Wolikogu sekretääri kohused otsustati linnawalitsuse sekretääri peale panna. Linnawalitsuse liikmete palkadeks määrati: linnapeale 12.000 mrk.ja alalisele linnawalitsuse liikmele 9000 mk. kuus, kuna kolmas linnawalitsuse liige tasu saab istumiste pealt eelarwe korras. Asuti linnawalitsuse moodustamisele. Töörakonna nimel teatab dr. Sööt, et töörakond kestrühmade ja sotsiaaldemokraatidega linnawalitsuse moodustamise asjus läbi rääkinud on, kusjuures selgunud, et kestrühmad kui ka sotsiaaldemokraadid linnawalitsuse liikmete kohtadele omalt poolt kandidaate üles ei sea, mispärast töörakond ette paneb omalt poolt: linnapeaks Eduard Puurseldt'i (endine linnapea) ja nõunikkudeks Felix Wiedebaumi ja Werner Limbergi (endine). Majandusrühma poolt seati üles nõunikkude kohtadele Leibur (sotsi.-dem.) ja Trossi. Leibur wõttis kandidatuuri tagasi. Hääletamisel waliti töörakonna kandidaadid, kuna majandusrühma kandidaat Trossi 6 häält poolt ja 11 häält wastu sai ja seega läbi kukkus.

Asuti mitmesuguste komisjonide walimisele. Otsustati täna ainult tähtsamad ja hädalisemad komisjonid ära walida.

Walitud said: rahaasjanduse ja hindamise komisjon, 9 liikmeline. Waliti: dr. Sööt, A. Tadel, Aprilla, Th. Jürgenson, K. Tannebaum, J. Margus, E. Simson, Leibur, dr. Schilling.

Rewisjoni komisjon 8 liikmeline. Waliti: Trossi, J. Margus, G. Lindtke, A. Tadel, Leibur, Aprilla, K. Tannebaum, kuna üks liige walimata jäi.

Hoolekande komisjon 8-liikmeline. Waliti: M. Glaase, Leibur, J. Herbst, Trossi, G. Wimberg, Lepp, P. Koik, kuna üks liige walimata jäi.

Ehituse ja teede komisjon 7-liikmeline. Waliti: W. Limberg, A. Limberg, A. Auer, H. Krabi, Th. Jürgenson, K. Tannebaum, Lepp..

Terwishoiu komisjon 5-liikmeline. Waliti: dr. Sööt, dr. Naaris, dr. Schilling, Th. Jürgenson, A. Jänes.

Maadekorralduse komisjon 5-liikmeline. Waliti: H. Krabi, Th. Jürgenson, M. Ulk, K. Tannebaum, W. Limberg.

Sin.

sawiwedelikus leotatud õlekihti. Jää tarwitamist tuleb ülewalt poolt alustada. Et wastawate kiwihoonete ehitamist meie põllupidajate poolt lähemal ajal loota, siis ei peata ma selle küsimuse juures siinkohal. Leidku enne see kõige lihtsamgi jää alalhoidmise wiis teed meie taludesse ja meie oleme suure edujammu paremuse poole teinud. —r—

Kiwiriigist saadud loomatoit.

Loom tarwitab oma kontide kaswuks, piimanniks, ja wel mõneks elutegewuse otstarbeks mineraalaineid, mida neile igapäewases toiduportsjonis andma peame. Ei saa ta mineraalaineid tarwilisel määral, kannatab looma terwis, keha seisukord ja saagiand tugewalt selle all. Tulewad mitmed haigused; näituseks laialt tuntud luude nõrgaksjäämised ja „sööjad" sabades.

Kui sööta loomale häid toitusid, korralikus toidu portsjonis, siis saab ta mineraalaineid juba sellega suurem osa, näituseks wiljas ja heinas, mis korraliku mineraalwäetisega põldudel kaswanud on. Seal, kus sooheinu ja muid mineraalwaeseid toite söödetakse peab mineraalollusi käest weel lisaks andma, et loomade terwis ja saagiand nende puudusel ei kannataks. Iseäranis tänawu, kus kõrstoitu wähe, need kiuainerikkad, wäheste sulawate toiduollustega paiguti läppema ja halwaks läksid, tuleb mineraalaineid loomadele tingimata käest sööta, kui ei taheta neid kewadel „sabapidi" wälja wedada. Mineraalainete puudus on peaasjalikult wosworihapust ja lubjast, sest et loomad neid õige enam tarwitawad.

Woswor ihapu lubi (kondi- ehk luujahu) saadakse kõrwalsaadusena kontidest liimi walmistusel. Ta sisaldab 35—40, keskmiselt 38 proti. woswor haput, mis kaunis tugew protsent. Teda peaks andma järjekindlalt igapäew, 1 supilusikatäis lehma kohta, jahudega segamini segatult. Woswor hapu lupja wõib weel peenikese kriidiga pooleks sööta.

Eelnimetatud lupja peaks alati ostma kindlatest ja usaldusväärilisest kohtadest, kus analüüsi tagajärjed teada, sest ta sisaldab wahel kõrwalisi kahjulikke aineid, nagu arseenikut ja wäärlihaput (H_2SO_4), mis looma terwisele täiesti kahjulikud on.

Woswor hapu lubja söötmisel on weel see ohu, et ta aitab munawalge ollusi kehas paremini ära tarwitada ja edendab amiidide munawalge moodustamist.

Woswor hapu lubi ei ole kui arstirohi, mida ainult siis ostetakse, kui loom haige, kondinõrkuses, waid teda peab täieliselt toiduks pidama, mida alaliselt tarwis läheb. Temast saab loom mineraalainet, mille puudumise kondid nõrgaks olekid läinud, samuti nagu munawalge puudumisel lihakuded kokku kuiwawad. Mida rohkem lehm lüpsab, seda rohkem tarwitab ta mineraalaineid, kui ta neid ei saa, — kahaneb piim.

Kaswawad noored loomad peaks alati woswor hapu lupja saama, mis wõimaldab wende kondikawa korralikku wäljaarenemist.

Teisel toidul, keedu soolal, on loomale andes wäga hea mõju. Ta on tooreks aineks, millest maosiiljes olew soolahape, walmistatakse, mis hoiab toitusid maos halwade käärimiste eest ning seega seedimise juures õige tarwilik on. Sool on weel tähtis ollus weres, niisama ka teistes keha mahlades. Selle läbi edendatakse teiste toiduolluste werre imbumist, mille läbi toidud paremini kasutatud saawad. Iseäranis on loomadel soola siis tarwis, kui nad kaalirikkaid toite saawad, näit.: juurwilja, kaunwilja, kiisid, õlikooke jne.

Soola peaks lehmadele antama 1 teelusikatäis päewas kuiwalt, ilma wees sulatamata. Kõige parem oleks, kui saaksid heinad tegemise ajal kokkupannes soolatud 1—2 protsi. soola juurde lisamisega. Heinad hoiduwad paremini ületalwe, ei lähe halwaks, ning nende juures tekkiwad mõned õige head käärimised. Loomad sööwad soolatuid heinu palju parema meelega, kui soolamatuid. Niisama kui talwel, peaks ka suwel soola antama. Palju soola ei wõiks aga kunagi anda, sest liig suured annused wõiwad keedusoola kihwtitusi esile tuua.

Johan Kiwi.

Tapaloomade ja liha arstline järelwaatus.

Wäljawõte põllutööministri poolt 7. jaanuaril 1924. a. kinnitatud määrustest. (R. T. nr. 12—13, 1924. a.)

Piirkondades, kus sunduslik liha järelwaatus on maksma pandud, wõib tapetud sigu, wasikaid ja kitse järelwaatusasutustesse tuua ainult kogu looma wiisi, mille juures looma kehadega peawad loomulikus ühenduses olema kops, süda, maks ja neerud, sigadel ka pea. Põrn peab kaasas olema. Sigu wõib samuil tingimusil pikuti lõhki raiutult poole keha wiisi tuua.

Nõudmist, et looma kehadega peawad loomulikus ühenduses olema kops, süda, maks ja neerud, tuleb nii mõista, et kops, süda ja maks peawad ühte jäämа ja neid peab rinna- ja kõhukoopast wälja wõtma, kuid nii, et nad hingekõri pidi kaela külge rippuma jääks; neerud jääwad kohale. Sea keha pikuti lõhki raiumist tuleb nii toimetada, et süda, kops ja maks ühe seapoole kaela külge hingekõri pidi rippuma jääwad.

Tapetud weiste ja hobuste liha wõib kogu looma wiisi tuua, kuna keha wõib keskelt risti pooleks raiuda, kuid nii, et lihaga ühendusesse jääwad pea, kops, süda, maks, neerud ja emaste loomade juures ka udar. Liha juures peawad putumata olema kõhu- ja rinnakelmed, niisama ka sisekonna ja kehanäärmed. Kui loom on tapetud mõne wigastuse pärast, näit., luumurd, peab wigastatud koht lihaga ühes järelwaatusele toodama.

Weiste ja hobuste liha juures peawad ka kops, süda, maks hingekõri pidi kaela külge rippuma jääma.

Isikutel, kes hädapärast tapetud weise-, hobuseliha wõi mõne muu hädapärast tapetud looma liha järelwaatusele toowad, peab kaasas olema tunnistus, kas kohalikult loomaarstilt, politsei ametnikult, wallawalitsuselt, külakümnikult wõi mõnelt usaldusvääriliselt eraisikult, milles peab ära tähendatud olema: 1) looma tapmise põhjus, 2) looma haiguse wältus, 3) looma haiguse tunnemärgid.

Hädatapmisi on lubatud ka wäljaspool tapamaja toimetada, kui karta on, et loom enne tapamaija jõudmist wõib otsa saada kas õnnetusjuhtumise wõi enne ägeda iseloomuga haiguse tõttu. Niisuguste õnnetute juhtumiste hulka kuuluwad pealuu, selgroolülide ja puusaluu murdumised, rasked haawad, raske werejooks, äge puhutushaigus, lämmatuse hädaoht, raske sünnitus ning muud sarnased juhtumised. Hädapärast tapetud looma ei ole lubatud enne loomaarstist järelewaatust tükkideks jagada ega kopsu, jõidant, maksa ja neeru kehast eraldada.

Liha peab järelwaatusele toodama puhastes sõiduriistades, puhtasse walgesse linasesse riidesse õmmeldult.

Omawalitsused on kohustatud hoolt kandma, et linnades, alewites kui ka rahwarikkamates kohtades olekid awalikud tapamajad ja lihajärelwaatuse asutused. Linnades ja alewites, kus elanikkude arw üle 3000, on awalikkude tapamajade asutamine ja liha järelwaatus sunduslik. Tapamajade awamisel on kohalikkudel omawalitsustel eesõigus.

Kanamunade wäljawee tegewuseks.

Aastat kolm tagasi ei tuntud meie kodumaal kanamunade wäljaweost midagi. Mis omamaa lähema linna turule mõned munapaarid müügile toodi, see oli kõik. Suuremal hulgal Tallinna turul nähtud munadekastid tulid omalajal Wenemaalt.

Ajad on aga muutunud. — Meie oleme oma „isejeiswuse" suhtes endipäraselt sunnitud majandusist alust mitmekülgseks looma, et seega oma wäiksele riigile sissetulekuallikaid leida.

Üks neist tärkawatest majanduse sissetuleku harudest, mis juba paar aastat kui proowikatse tegutsenud, on munade wäljawedu (eksport) wäljamaale.

Asja ettewõte ei olekski iseenesest nii keeruline, kui mitte meie endi tegelased, kui seaduste toetajad, siinjuures takistusi ja wäärnähtusi ei sünnitaks. Need nähtused esinewad eksportööridele wäljaspool nägematu suhtes mitmel tegurlisil.

Kõige suurem halbtus on meie linnukaswatajatel see, et kanamunad ahnuse tõttu liig kaua kodus alal hoitakse, et sügisepoole suwet kallimat hinda lunastada! Kanamuna on aga seesugune aine, mis pikemat aega hoides, kõlbmataks muutub.

Mitmed matawad wärsked munad tuhatünnidesse, teised hoiawad neid soolaga maetult kusagil riistas; ka wiljasalwedes ja mõned koguni lubjaga kaetult riistades!

Kanamuna on ollus, mis kergesti wõorast ainet sisse tõmbab, sest et tema koor mitte õhukindel ei ole. Soola sees hoitud munad näitawad järele waatades kirjud ja nende sisu on maitstes soolane. Lubja sees hoitud munad on koguni wõika maitsega, mis kusagile enam ei kõlba! Ka wilja sees hoitud munad kaotawad oma wäärtuse.

Kanamunad hoitagu puhtas, kuiwas ja wõimalikult wilus ruumis, witsadest ehk peerust korwides sees, et õhk igalt poolt läbi pääseks. Ka atukudega riiulid, kuhu munad püsti sisse pannakse, et ole lõhta; kõige soowitawam oleks neid maal aitadesse paigutada, aga ei iialgi sumbunud sahwritesse ega lämbunud ja niiske keldrisse. Üle kuu aega muna alal hoida, rikub nende wärskuse täiesti.

F. Lorenzsonn.

loodi töörakond-linnawalitsus.

kogu erakorraline koosolek 15. weebr.

linikku, puuduwad kolm: ühise wäe-
tu ja demokraatlikust blokist üks.

hatajaks waliti T. Käsebier. Woli-
andidaadiks seati üles T. Käsebier,
wastuoleku walitud sai. Wolikogu ju-
mine otjustati edasi lükata. Woliko-
ohused otjustati linnawalitsuse sekre-
na. Linnawalitsuse liikmete palkadeks
peale 12.000 mrk.ja alalisele linnawa-
9000 mk. kuus, kuna kolmas linna-
aju saab istumiste pealt eelarwe kor-
nawalitsuse moodustamisele. Töörа-
atab dr. Sööt, et töörakond kesküh-
aldemokraatidega linnawalitsuse moo-
läbi räägitud on, kusjuures selgu-
nad kui ka sotsiaaldemokraadid linna-
te kohtadele omalt poolt kandidaate
kspärast töörakond ette paneb omalt
ks Eduard Puurseldt'i (endine linna-
kudeks Felix Wiedebaumi ja Werner
ne). Majandusrühma poolt seati üles
tadele Leibur (sotsdem.) ja Trossi.
kandidatuuri tagasi. Hääletamisel wa-
a kandidaadid, kuna majandusrühma
si 6 häält poolt ja 11 häält wastu
bi kukkus.

esuguste komisjonide walimisele. Ot-
nult tähtsamad ja hädalisemad komis-
da.

d: rahaasjanduse ja hindamise komis-
ne. Waliti: dr. Sööt, A. Tadel, Ap-
rgenson, K. Tannebaum, J. Margus,
eibur, dr. Schilling.

komisjon 8 liikmeline. Waliti:
argus, G. Lindtke, A. Tadel, Leibur,
annebaum, kuna üks liige walimata

komisjon 8-liikmeline. Waliti: M.
, J. Herbst, Trossi, G. Wimberg,
kuna üks liige walimata jäi.

teede komisjon 7-liikmeline. Waliti:
l. Limberg, A. Auer, H. Krabi, Th.
Tannebaum, Lepp..

komisjon 5-liikmeline. Waliti: dr.
is, dr. Schilling, Th. Jürgenson, A.

duse komisjon 5-liikmeline. Waliti:
Jürgenson, M. Ulk, K. Tannebaum,
Sin.

3.

htades olekſid awalikud tapamajad
celwaatuse asutused. Linnades ja
kus elanikkude arw üle 3000, on
e tapamajade asutamine ja liha jä-
s jumduslik. Tapamajade awamisel
ikudel omawalitsustel eesõigus.

---

munade wäljaweo tege-wuseks.

kolm tagasi ei tuntud meie kodumaal ka-
wäljaweost midagi. Mis omamaa lähe-
turule mõned munapaarid müügile too-
kõik. Suuremal hulgal Tallinna turul
unadekastid tulid omalajal Wenemaalt.
n aga muutunud. — Meie oleme oma
se" suhtes endipäraselt sunnitud majan-
usi mitmekülgseks looma, et seega oma
iigile sissetulekuallikaid leida.
eist tähtsamatest majanduse sissetulekuha-
s juba paar aastat kui proowikatse tegut-
munade wäljawedu (eksport) wälja-

ärawõte ei olekski iseenesest nii keeruline,
meie endi tegelased, kui seaduste toetajad,
takistusi ja wäärnähtusi ei sünnitaks.
tused ejnewad eksportööridele wäljaspool
suhtes mitmel teguwiisil.
suurem halbtus on meie linnukaswataja-
t kanamunad ahnuse tõttu liig kaua ko-
hoitakse, et sügisepoole suwet kallimat hin-
da! Kanamuna on aga seesugune aine,
nat aega hoides, tõlbmataks muutub.
matawad wärsked munad tuhatünnides-
hoiawad neid soolaga maetult kusagil riis-
iisajalwedes ja mõned koguni lubjaga kaa-
des!
una on ollus, mis kergesti wõõrast ainet
b, ses et tema koor mitte õhukindel ei ole.
s hoitud munad näitawad järele waatades
rende siin on maitstes soolane. Lubja
d munad on koguni wõika maitsega, mis
nem ei tõlba! Ka wilja sees hoitud munad
oma wäärtuse.
munad hoitagu puhtas, kuiwas ja wõima-
us ruumis, witsadest ehk peerust korwide
ht igalt poolt läbi pääseks. Ka atikubega
ha munad püsti sisse pannakse, et ole lõ-
soovitawam oleks neid maal aitadesse
aga ei iialgi sumbunud sahwritesse ega
ja niiske keldrisse. Üle kuu aega muna
n, rikub nende wärskuse täiesti.

F. Lorenzsonn.

Lipurliet
soowitab odawalt
HELSINGI RIIDEKAUPLUS.
Tallinn, V. Karja tän. nr. 7 kõnetr. 12—09

Igaüks
kes lugenud O. Lutsu Tootsi lugusid „Kewade", „Suwi ja „Tootsi pulm"; loeb ka ajakirjas „Odamees" ilmuwat nende juttude järge „Kripäew", mis illustatud O. Krustaini piltidega.
Praegu ilmus „Odamees" nr. 1 (15)
Hind 40.—

Wabariigi aastapäew pealinnas.

Pühitsemise päewakord 24. weebruaril.

Raekojas 19. skp. ära peetud koosolekul, millest osa wõtsid seltskondliste organisatsioonide, rahwawäe wõimude esitajad ja linnapea, määrati päewakord järgmiselt kindlaks:

Kell 11 enne lõunat kogunwad kõik seltskondliseд organisatsioonid lippudega „Estoonia" juurde, kust muusika saatel ja rahwawäelase juhatusel paraadi platsile lähewad. Wabaduspläatsil näidatakse korrapidaja ohwitseri poolt kõigile kindlaksmääratud kohad kätte. Seltsid seisawad skoutide ja kadettidekooli wahel seljaga Jaani kiriku ja kommertskooli wastu. Kooliõpilased orkestritega Komandandi teel. Kell pool 12 waatab sõjaminister kõik paraadist osawõtjad üle ja sõidab siis hr. Riigiwanema järele, nii et paraadi algus punkt kell 12 on. Peale paraadi wastuwõtmist hr. Riigiwanema poolt, lahkuwad wäeosad, tuletõrjujad ja koolid läbi Harju tänawa, Raekoja platsi ine. Seltsid lähewad läbi Harju tän., Müürivahe ine. ja lähewad „Estoonia" poole, kus kell pool 2 kontsert-aktus algab.

Aktusest wõtawad auwõõrastena osa hr. Riigiwanem, wabariigi walitsus, Riigikogu juhatus, Riigikogu wanematekogu, wälisriikide esitajad, linnawalitsus, linnawolikogu juhatus, Punase Risti peawalitsuse esitajad, ewang.-lut., kreeka-kat., rooma-kat.- ja juudi-usu esitajad, ajalehtede esitajad ja seltskondliste organisatsioonide esitajad. Kuna wiimaste arw õige suur, ei ole pidutoimkonnal wõimalik neile kutseid kätte saata, waid seltside esitajatel, kes soowiwad aktusest osa wõtta, tuleb nende järele isiklikult ilmuda.

Kutsed antakse wälja raekojas neljapäewal, 21. skp. ja reedel, 22. skp. kella 1—3 ja 5—7. Sealsamas on seltside jaoks eelmüügil aktuse piletid. Kuna seltside osawõtt õige elaw, siis ei ole wõimalik üldmüügile rohkem kui 300 piletit lasta. Nende müük sünnib „Estoonia" kassa kaudu.

Aktus awatakse hr. linnapea poolt, kes külalisi linna ja seltskonna nimel terwitab. Sellele järgnewad Riigiwanema j. t. kõned.

Wabadussõjas langenute austamine sünnib allegoorilisel teel, kusjuures kaks kõige kenamat tütarlast — keskkooli õpilast — saalis püstitatud ja kaunistatud wabadusristile loorberipärja panewad. Kõikidel wabadusristikawaleeridel on waba sissekäik aktusele, pääsetäheks on rinnas kantaw rist.

Õhtul kella 7—9 on linn pidulikult ilutules. Mitmed suurärid on teatanud, et nad omi ärisid ja waateaknaid iseäraliselt walgustada ja kaunistada tahawad, loodetawasti järgnewad ka teised nende eeskujule, kuna see juba ärilise reklaami mõttes tähtis. Nii näit. kawatseb „Kontsertaia" omanik suuremat tulewärki toime panna. Raekoja platsil pannakse tulepannid põlema ine.

Lõpulikult oleneb ilutulestiku korraldamine muidugi täiesti seltskonna osawõtust ja loodetawasti saab ta õige kaunis.

Pidustused koolidele.

Wabariigi kuuendat aastapäewa kawatseb kooliwalitsus õppiwale noorsoole suurejooneliselt korraldada. Pidustusteks õpilastele on mobiliseeritud „Estoonia" kontsert- ja teatersaal ning Draamateater.

„Estoonia" kontsertsaali on koondatud keskkoolide 3., 4. ja 5. klasside õpilased. Kawas on Riigiwanema kõne, wabadussõjas langenute mälestamine, sellele järgneb laul „Ma kummardan sind armuwägi" ja riigihümn. Edasi esineb meeskwartett: A. Sällik, K. Ots, A. Arder ja B. Hansen, ette kandes K. H. Hermanni „Isamaa ilu hoieldes", A. Läte „Kuldrannake" ja M. Hermanni „Wiimse weretilgani."

Otto Peterson kannab ette wabadus-aastapäewaks L. Raudkepp'i poolt luuletatud ballaadi „Lembitu pärandus Unnepeele".

Käesolewal aastal saab just 700 aastat täis sest ajast kui Eesti mõõgawendade ordo poolt lõpulikult murti, nimelt Tartu waldamisega augustikuul 1224. a., kuna Paala lahing 7 aastat warem oli, s. 1217, 21 septembril.

Seega on praegune aasta suurte, raskete ajaloo mälestustega ühendatud.

Lõpuks mängib A. Kasemets orelil ühe pala ja noorte ühing „Tungla" segakoor esineb kolme lauluga.

„Estoonia" teatrisaali pääsewad keskkoolide 1. ja 2. klasside õpilased. Kawas: Haridusministri kõne, poeglaste realgümnaasiumi orkester ja William Shakespeare'i kurbmäng „Taani printsi Hamlet" lühendatud kujul.

Draamateatri on koondatud algkoolide 6. klasside õpilased. Kawas linna koolinõunik Chr. Brülleri kõne, poeglaste kommertsgümnaasiumi orkester ja M. Aitsami ajalooline näidend 4 waatuses 5 pildis „Salmisto".

Peale teatrite ja kontsertsaali kasutatakse pidustusteks kõik pealinna pawemad ja ilusamad kooliruumid, nimelt:

Tütarlaste kommertsgümnaasium, kuhu koondatakse algkoolide 5. klassi õpilased. Kawas: Kooli direktor H. Baueri kõne, orkestri ettekanded, ilulugemised ja „Laulu lapsed" Tallinna osakonna tütarlaste koor.

Raua tänawal asuw uus linna 21. algkool — samuti algkooli 5. klassi õpilastele. Kawas: Awamiskõne koolijuhataja E. Martinsoni poolt, wigastatud sõjameeste ühingu orkestri ettekanded, kooli laulukoori ja soolo ettekanded, improwisatsioonid, ilulugemine ja elawad pildid draama stuudio teaterkunstikooli õpilaste poolt.

Poeglaste gümnaasiumi turniisaal ja spordiselts „Kalewi" saal. Siia on koondatud algkoolide 4. klasside õpilased. Esimeses: kõne õpetaja H. Kuusiku poolt, poeglaste gümnaasiumi orkester, soolo-ettekanded ja lauluselts „Ilo" segakoori ettekanded, teises: kõne, õpet. J. Heimbergi poolt, wigastatud sõjameeste orkester, linna 18. algkooli wiiulikoor ja noorte ühing „Tungla" lastekoori laulud.

Kõik pidustused algawad kell 9 hommikul.

Tallinnast.

Linna lõbustusmaksu sissenõudmist kawatsetakse uuele alusele seada.

Linna rahaasjanduse üleeile õhtusel koosolekul esines keegi hr. Pappel ettepanekuga, praeguft linna heaks wõetawa lõbustusmaksu sissenõudmise korda hoapis uuele alusele seada. Ta demonstreeris aparaati, mille tagajärjel senine piletite registreerimise kord linnakassas lõbustusmaksu wõtmiseks ära kaoks ja korraldus selle asemele hoopis odawamaks muutuks. Ka jääks sellega pidupiletite trükkimise kulu korraldajatel ära. Sest praeguse korra järele läheb igal pidu korraldajal iga pidupileti trükkimine umbes 1½ marka maksma, kuna uue korralduse järele kõik pidupiletid trükkida laseb linnawalitsus ja nende hind et tuleks üle poole marga piletist. Iga pidu korraldaja saab linnakassast aparaadi 1000 piletiga ja maksaks lõbustusmaksu äramüüdud piletite arwu järele. Sarnase aparaadi hinnaks oleks 14.000 marka.

Linna rahaasjanduse komisjon tunnistas sarnase pidudelt lõbustusmaksu sissenõudmise uue korralduse põhimõtteliselt wastuwõetawaks ja otjustas linnakassale tellida 10 kahepesalist ja 5 ühepesalist pidupiletite müügi aparaati.

Sauna kehwematele rahwakihtidele kättesaadawamaks tegemiseks

on linna hoolekandeosakond mitmel korral saunapidajatega läbirääkimisi pidanud. Praeguste saunahindade alandamisele seisawad saunapidajad kõige kindlamalt wastu. Samuti ei ole nad nõus ka kolmandat saunapäewa nädalas korraldama, millal kehwemad rahwakihid alandatud hindadega sauna pääsekid, sest arwawad kulud sellejuures niiwõrd suureks, et kasjuga töötada tuleks.

Läbirääkimiste tagajärgedest on loota, et saunapidajad nõus oleks andma saunasid kasutada neljapäewiti linna hoolekandeosakonnale, kusjuures wiimane juhtumise korral puudujäägid kataks.

Linna hoolekandeosakond on kindlas arwamises, kui neljapäewiti omal kulul saunasid kütma hakkab ja inimesi sauna laseb praegustest poole odawamate hindadega, et ka siis tulud kataksid kulud. Sellekohase ettepanekuga esineb osakond hoolekandekomisjonile reede õhtusel koosolekul.

Waestearstide arwu suurendamine päewakorral.

Praegu on linnal ainult kaks waestearsti — dr. Laemann ja dr. Prants. Nende tegewus on aga wiimasel ajal sedawõrd laialiseks muutunud, et üle pea ähwardab kasuada. Haigete juures kodus käimine muutub raskeks peaaegu ainult sellepärast, et linn ainult kahe waestearsti wahel jagatud ja tegewusraioonid liig suured. Mõnda on ette tulnud juhtumisi, kus Kopliste haige juurde jõitmine wäga raskeks muutub.

Seepärast on wäga põhjendatud linna hoolekande osakonna kawatsus, üles wõtta kolmanda waestearsti koha asutamine Tallinnes. Kuuldawasti wõetakse see küsimus kaalumisele hoolekande komisjoni homme õhtusel koosolekul.

Autede sõidutaksi kindlaksmääramine

tuleb tänaõhtusel linna ehituskomisjoni koosolekul arutusele ja otsustamisele.

Elektrishweisimise aparaat sadamatehastesse.

Sadamatehastel on kawatsus wäljamaalt elektrishweisimise aparaati osta, milleks hulgalised järelpärimised wäljamaale saadetud.

Selle aparaadiga tuleb raua ühendustöö sulatamise läbi märksa odawam ja sünnib see ka kiiremalt.

Kommunistide kõmu.

Mängimine töörahwaga!

Eilse lehe kuulutuste osas leidus allkirjata teadaanne, et sama päewa õhtul kell pool 7 on pritsimajas rahwakoosolek, mille päewakorras „praegune silmapilk, tööta tööliste olukord, tööliste 8-tunniline ja ametnikkude 6-tunniline tööpäew ja mitmesugused asjad. Lähemalt müürilehtedel."

Et kuulutuses koosoleku korraldaja allkiri puudus, siis pidi arwama, et siin taga seisab nisugune, kellel puudub töötawa rahwa usaldus ning nüüd teda püüab nimetuna ainult hästitõmbawa päewakorraga kokku meelitada.

Päewa keskel laiali lastud üleskutsed kommunistide organisatsioonide („3. komm. intern. sektsf." ja komm. noorsf. intern. sektsf.") allkirjadega töid aga selguse, et siin on tegu piiritaguste käsilastega. Teatati üleskutses: „EKP ja EKNÜ Tallinna komiteed määrasid töörahwa õiglaste nõudmiste toetamiseks meelewaldduse kolmapäewa õhtul 20. weebr. kell pool 7 ajal. Kogunemise koht — pritsimaja ja ümbrus... Proletaarlane, noor ja wana! Wälja uulitsale!" jne.

Ja mis sündis?

Tuli wälja, et selle järjekorralise könnu sepitsejad palgalised asja ise töiselt polnud mõelnudki. Isegi ajalehes wälja kuulutatud pritsimaja koosolek oli meeleldi politseis nende poolt registreerimata jäetud! Arusaadaw, et niisugusel lohakusel korraldatud koosolekust üldse midagi wälja tulla ei wõinud. Pritsimaja walitsus ei saanud seaduslikult kokkukutsumata koosolekule ussi awada.

Poisikeselikule mängule tuli wääriline lõpp: määratud kella ajaks ilmus pritsimaja ukse taha mõni ainus üksik uudishimuline, kes pettununa, häbelikult kohe kadusid.

Balti puuwillawabrikus 140 töölist ilma tööta.

Puuwilla puudusel jäid Balti puuwillawabrikus elle ajutiselt ilma tööta 70 töölist; täna wabastatakse ajutiselt umbes sama palju töölisi töölt.

Loodetawasti on wõimalik tööd lähemal ajal täie ulatusega jälle alustada, sest 25 weebr. loodetakse suuremate puuwillasaadetiste kohalesõudmist.

Tallinna kaitsepolitsei ümber kolinud.

Kaitsepolitsei peawalitsus ja Tallinna osakond kolisid eile Toompealt Laiale tän. nr. 48.

Linnale 4 omnibuse muretsemiseks 3½ miljoni marga määramise

otsustas rahaasjanduse komisjon senise edasi lükata, kuni leitakse allik, millega tähendatud wäljaminekut katta wõiks.

Linnakontrolööri Treufeldti teenistusest tagandamises

tunnistas linna juriidiline komisjon linnapea tegewuse täiesti seaduslikuks. Kuuldawasti olla hr. Traumann selles asjas eriarwamise sisse annud.

„Demobiliseeritud perekonnaisa".

Esietendus „Estoonias" 19. skp.

Nii nagu mitmed teised Eesti kirjanikud, on ka Hugo Raudsepp (Milli Mallikas, H. R.) oma wõimist katsunud luuletajana, põljetonisti, novellisti, kirjandus- ja teatri-arwustajana ning lõpuks weel ka näitekirjanikuna. Luuletajana ei ole ta küll Eesti kirjandusse tähelepandawamaid jälgi jätnud, novellistina ainult lubadusi annud, maksma on ta aga end pannud teatri- ja kirjandusarwustajana, eriti aga põljetonistina. Mida pakub ta aga näitekirjanikuna? See oli küsimus, mis Milli Mallika „Demobiliseeritud perekonnaisa" trükist ilmumisel meie kirjandus- ja teatriharrastajaid sügustatult põnewuses hoidis, sest arwustajalt wõib oodata ju ainult seda, millest ta oma kriteerium üle on, mispärast ka selle esikteose suhtes suuremad nõuded üles seati, kui harilikkude debütantide suhtes. Polnud siis ka imestada, kui „Demobiliseeritud perekonnaisa" lugejatelt oli kuulda pettumusi.

Kuid hinnata lawateost lugemise järele on sama wildak, kui hinnata wärwirikast maali musta-walge reproduktsiooni järele. On ju lugedes suur osa Plautuse, Terentiuse, Lope de Vega, Molieri, Shakespeare'i j. t. tööd tüütuseni igawad ja hallid, kuna alles lawal nad kogu oma nõiduwuses mõjule pääsewad. Lawa geniaalsemad meisterteosed on walminud ja omandanud lõpuliku kuju isegi lawal (Shakespeare). Ka meie ajal saab lawateos oma lõpuliku kuju lawal ning häda sellele autorile, kelle teose näitejuht lawale laseb kõige kribukrabuga, nagu seda autor ette näinud. Moodne teater läheb isegi kaugemale — talle on kirjanik oma teosega ainult kondikawa andjaks — näitejuht ja näitleja annawad lõpuliku kuju. Kirjaniku, näitejuhi ja näitleja kollektiiwlooming — see on olnud lawaloomingu aluseks juba teatri algusest ja see wana tõde hakkab ka nüüd teatri wastfünni loomise waludes eluõiguft ja tunnistamist wõitma.

Millisena esines siis Milli Mallika „Demobiliseeritud perekonnaisa" „Estoonia" esietendusel lawal?

* * *

Nii wõõrastaw kui see ka ei ole, oleme ometi tunnistajaks, et hoolimata wäidetest, nagu puuduks eestlasel tugew humoor ja pilkeanne ja dramaatiline soon, on siiski meil wiimastel aastatel tekkinud näitekirjanduses sama hulk nimesid, kui kirjanikke ja luuletajaid, kes suurelt jaolt debüteerinud kas komöödia wõi naljamänguga. Isegi sarnased novellistid, kelle teosed tegewusest ja elawatest inimestest waesed ja täis mõtiskelemisi, on leidnud eneses lawakirjaniku tulukese, samuti ka sentimentaalne luuletaja liiürik. Aeg on wist sihukene. Meid ümbritsew elu on täis wastolusid. Need wastolud ja weidrused äratawad protestiwaimu kirjanikus, pealtwaatajas ja inspireerib talle midagi, millele ei arwata paremat wormi leiduwat kui lawaline kolmnurk. Ning nii sünniwad ajawaimu ja ajakaja äbarikud, materjaal meie aja ühiskondlise elu warjukülgede tulewasele uurijale. Kõik need „Kriisid", „Neetud talud", „Uued ministrid" jne. on ainult kultuurajalooline muuseumi materjaal, mis meie waese näitekirjanduse rikastamiseks wennigi wäärt ei ole.

Ka Milli Mallikas on „Demobiliseeritud perekonnaisaga" toonud oma weeringu ajawaimu altarile.

Milli Mallikas laseb kodukohta tagasi tulla kadunud pereisa kingsepp Mardiku, kes seitse aastat põdinud, kuningriike kukutanud ja revolutsioone teinud. See on wana lugu kadunud ja jälleleitud „kuningapojast", mis aineks juba olnud ka näitemängu esiisadele — tänulik aine nii komöödia kui ka tragöödia kirjutajale.

Selle aine käsitajate peaprobleemiks on „kadunud"" mahutamine oludesse, mis äraoleku ajal kujunenud. Milli Mallikas seab selle probleemi perekonna komöödia alusele. Naine, kes kahe lapsega kodu jäänud, wõitleb kui „emane lõukoer" laste ja oma enese heakäekäigu eest. Ta kisub end wälja Rotiküla kingsepa urkast ja saab miljonäär Kogermann'i majapidamise juhtijaks uhkesse korterisse peatänawale, jagades taskuraha oma majasõbrale. Kodu jõudes leiab Mardik hoopis uue maailma eest, kuhu ta kui täieõigusline pereisa ühes oma pigilapi ja liistudega enam ei mahu. See on klassikaline aine ka werisels draamaks. Milli Mallikas teeb aga probleemi lahendamisel, mis Mardiku kodujõudmisega tekkinud, juba alguses wea: ta surub esiplaanile — sigrimigri meieaja weidrustest. Kooliplika ja ta õpetaja abielu episood lõikab komöödia peateemi arenemise läbi kui noaga. Kahe paraleelintriigi läbiwiimine ei ole kooskõlas kogu teose draama tehnilise üleseh'tusega, tekib hulk ülelõigset balasti, ülearused kõrwalepisoodid ning waataja ei pääse wenituse muljest. Näib isegi, nagu peaks lool lõpp olema teise waatusega. Seisukorra päästab ainult Milli Mallika põljetonistlik dialoog, kahemõtteline ütelused — jõnaline koomika.

Märkisin ülal ainult „Demobiliseeritud perekonnaisa" algwea, millest olenewad ka kõik teised tehnilised puudused, nagu wenitatud esimene waatus, tõusu ebaloomulik arenemine, juhuslikud kõrwalkujud (Kadri j. t.). Ka on kõige selle tõttu Milli Mallikas oma esikteose ristimisega eksinud, sest tüki keskpunktiks ei ole siin „Demobiliseeritud perekonnaisa", waid „perekonnaema" Helene (waheset on mõtelnud autor „perekonnaisa" all Kogermanni?), kelle õigadele kõigi nende sidemete ja sõlmede arutamine lasutud.

Milli Mallika kui debütandi wooruseks on siiski kogu ta wääratuste juures lawa wõtete tundmine, mida ta ka ohtralt tarwitab ja mis tõitu ta esik-teos lawaliselt hulga tõpsem, kui ta eelt ijte omad. Sellest ainsast wooruseſt jätkub küllalt, et „Demobiliseeritud perekonnaisal" lootusi on teatrite mängukawasse püüsina jääda, milleks ta eelkäijatel wähe lootusi on.

„Demobiliseeritud perekonnaisa" on kõigist wigadest hoolimata lawal täiesti nauditaw, mispärast waatamiseks soowitaw eriti neile, kes lugedes pettunud olid. Ta on elaw sigrimigri — üldnimelise traagika põhipinnal.

Mis ettekandesse puutub, siis wõiks siin küll H. R. arwamine mõõduandew olla, kes kõige paremini otjustada wõib, kuuröörd Milli Mallika kujud eestoonlaste poolt eda'i antud. Elawamalt neist jäid meelde Konrus (Laur), Helene (Betty Kuusikmann), Kogermann (Lipp) ja ka Mardik (Jõgi). Wõrratum kõigist neist oli aga kooliplika Wally.

„Demobiliseeritud perekonnaisa" wastuwõtt publikumi poolt oli eriti soe ning lõpuks oli sunnitud ka autor näitelawale ilmuma.

H. W.

Jimusid:

	Hind
Noor-Eesti almanak 1924.	25 ja 40 mk.
P. Rosegger: Kui ma alles poisi-jõmsikas olin I ja I II a	125 „
A. Kitzberg: Külajutud I ja II	175 „

Ennemalt ilmunud:

J. Albreht: Lehekülje wabadussõjast	200 „
Kodaniku wäike käsiraamat	125 „

Üksikasjaline kuulutus waata laupäewal.

O-ü. „Noor-Eesti kirjastus“ Tartus.

Kose-Lükati silla ehitamisele

kawatseb Harju maakonnawalitsus juba lähemal ajal asuda, selleks on ära kasutades ka kesk-walitsuse tööpuudusе wastu wöitlemise krediite. Juba annnu pööras maakonnawalitsus linnawalitsuse poole palwega — toetada silla ehitamist teatawa summaga. Linnawalitsus pani rahaasjanduse osakonnale ette, kiires korras teatada ja seisukohta wötta, kui suure summaga linn Harju maakonnawalitsust Kose-Lükati silla ehitamisel toetada wöiks.

Rahaasjanduse komisjon, küsimust eilsel koosolekul arutades, otsustas enne toetuse määramist tarwilisi teateid silla ehitamise kohta Harju maakonnawalitsuselt nuretseda. Ühtlasi otsustati linna ehitusosakonnalt nöutada andmeid, kas ei saaks Kose-Lükati silla ehitamist möeldawa 6 miljoni marga asemel hoopis odawamalt ehitada.

Lumme tuisanud pealinn.

Aasialik waatepilt sadamas. Kas hoolimatus wöi jõuetus? Linnawalitsus tarwitab 2 miljoni lisakrediiti lume körwaldamiseks.

Tallinna sadam kuulub nende önneliikude liiki, mis aasta kestel wördlemisi lühikeseks ajaks jää tõttu sulutud. Nüüd on aga wabariigi pealinna sadam sedawörd halenaljakasse seisukorda sattunud, et laewalitkumisele muret sünnitab mitte niiwörd jää mere, kui just lume sisse tuisanud sadama kallas ise. Kaupade saajad ja saatjad on raskes seisukorras, sest sügaw lumi ja sügawad rööpad takistawad koormawedu. Selle tagajärjel tulew peaglus laewade tühjendamises on ühenduses ülmaasjata kuludega.

Siin peab küll küsima, kas on tegemist sadamawalitsuse hoolimatusega wöi saamatusega? Ega ometi taheta praegust wäljakannatamata asjaolu nõnda kauaks wenitada, et kirjeldatud paha kuulsus otsaga wäljamaalegi ulataks!

Silmatorkaw on ka aeglus liiglume körwale toimetamises ka linnawalitsuse enese alla kuuluwatel tänawatel ja platsidel. Isegi otse linna südame ja kõige läidawamatel teedel!

Linna käesolewa aasta eelarwes on ehitusosakonnal tänawate lumest puhastamiseks ainult 207 tuhat marka ette nähtud, kuna 1922 a. tegelikud kulud samal alal 216.000 m. peale sulatasid. Nagu ehitusosakonnalt kuuleme, on eelarwes ette nähtud 207.000 m. juba ammu läbi ja peale selle kuni 12. skp. weel suurem summa, nimelt 297.207 marka lume koristamise peale ära kulutatud!

Ehitusosakonnal on lume koristuse kulude kuwa wälja töötatud, mille linnawalitsuse laudu linnawolikogu tulewa kesknädalasele koosolekule esitab. Selle järele tarwitaks linnawalitsus lume koristamiseks kuue nädala kestel 160 töölist 25 hobusemehega, mis kokku kulu teeks 1.701.360 marka. Seega tõuseks kogu kuluarwe eelarwes ettenähtud 207.000 m. pealt ümarguselt 2 miljoni marga peale.

Kuna siin tegemist on ka tööta töölistele töönõutamisega, siis pöörratakse kesklwalitsuse poole wastawate summade saamiseks töopuudusе wastu wöitlemise kapitaalist.

Praegu on linna ehitusosakonnal lume koristamise kallal tegewuses 144 jalameest 72 hobusemehega. Linna alalises teenistuses on neist 68 jalameest 18 hobusemehega, kuna teised on tööbörselt palgatud. Päewapalk jalamehel 170—180 ja hobusemehel kuni 700 marka. On kõnnikka juurde wöetud ja eile algas ka Jaani kiriku ümbruse, Wabadusplatsi puhastamine laiemas ulatuses, et wähemalt wabariigi aastapäewaks korda saada. Woor wenib sealt woori järele.

Politseialale on lume kokkuwedamine ära keelatud, kartusest, et kewadene sula wöiks uuele kooli-hoonele ja teistele naabruse majadele uputuse keldrikorbadele tuua.

Tühjad korterid Balti puuwillawabrikus.

Kawatsetakse ulualuseta perekondi wabadesse ruumidesse paigutada.

Balti puuwillawabriku tööliste elumajades, mis weel hiljuti ehitatud, on 15 korterit elanikkudest wabad. Töö-hoolekandeministeeriumi esitaja käis eile wabriku juhatusega läbi rääkimas, et wabad korterid töölistele wälja antaks. Wabriku juhatus seletas, et korterid on esialgul ainult sellepärast wabad, et kewadel wöimaluse puhul wabrik uusi eriteadlasi-töölisi wäljast kohale wöiks tellida, kusjuures nende jaoks ennem korterid peawad walmis olema, sest muidu keegi Tallinna tööle ei tule.

Töö-hoolekande ministeeriumi esitaja tegi ettepaneku, et wabriku juhatus lubaks wähemalt kewadeks wabadesse korteritesse peawarjuta perekondi, kelle erw Tallinnas 50 peale ulatab, paigutada. Kewadel annaks ministeerium korterid wabriku juhatusele uuesti tagasi. Wabriku juhatuse seisukoht selles asjas on weel teadmata.

Nagu kuuleme, pidawat tühje korterid ka Wene-Balti tehases leiduma.

Riigikontrolli arwamine paberiuputusest.

Riigikontrolli rahaosakonna juhataja'lt on meile tulnud järgmine kiri:

Teie lugupeetud lehes 17. 2. 1924. a. nr. 40 ilmunud kirjatilki „Paberiuputus ei wähene“ puhul palun järgmistele ridadele lahkelt ruumi lubada.

1) Kirjatüki autori tõendus, et Wene ajal ülemäära riigikassasse sissetulnud summade tagasimaksmine wöi teistele maksuarwetele kandmine, rentei arweametniku wöimkonda kuulus, on täiesti ekslik. Tagasimaksude ja ülekandmiste korraldamine käis kroonupalatite wöimkonda ja teatawatel juhtumistel tuli selleks nõutada kontrollasutuste nõusolek. Kui tagasimaksetaw summa tõusis üle 10.000 rbl., siis käis asi koguni wal. senati otsustamise alla (arweseaduse par. 394). Erandid olid tehtud ainult üksikute maksude kohta.

2) Ei ole õige tõendus, et sarnaseid asju aasta jooksul kümneid tuhandeid kogub ja nende asjade otsustamiseks terwed ministeeriumide ja riigikontrolli osakonnad ülewal peetakse. Mis puutub riigikontrollisse, siis on 1923. a. jooksul riigikontrolli rahaosakonna poolt läbi waadatud üldse 1130 kirjawahetust ülemäära makstud riigimaksude tagasimaksmise ja ülekandmise asjas, mille juures on rahaosakonna poolt nõusolek awaldatud tagasimaksmiseks ja ülekandmiseks 1586 juhtumisel, nõusolek awaldamata jäetud 70 juhtumisel 494.788 m. 77 penni peale. Kõneall olewate asjade läbiwaatamine nõuab ainult paari ametniku wäikese osa töösjõust ja on täiesti põhjendamata arwamine, et riigikontrollis mingisugused „mõõtmata wirnad“ sarnaseid otsustamata asju kogunud olewat ning et „nõutakse isegi julgesti ametnikkude arwu suurendamist,“ — midagi selleсarnast ei ole olemas.

3) Riigikontrollis on praegu riigi nõudmiste kustutamiste ja riigikassast tagasimaksmiste mõnede liikide eelkontrolli alt wabastamise küsimus läbiwaatamisel, ning on kawatsus aladel, kus eelkontroll suuremaid tagajärgi ei ole andnud, teda ära kaotada.

Kõige austusega:
Riigikontrolli rahaosakonna juhataja:
(allkiri).

Toimetuse tähendus: Arwasime, et meie kirjutuse kohta maksuaparaat rohkem huwi oleks pidanud tundma, kui riigikontroll. Aga ka riigikontrollist saadud kiri ei lahenda küsimust: kui Wene ajal asjaajamine ka keeruline oli, ei tohi see meile eeskujuks olla. Ja kuigi neid asju nii „mõõtmata wirnad,“ ei olegi, miks peab neid, kui neid ka ainult mõned üksikud oleks, nii keerulisеks tegema? Kannatawad sarnase keerulise korralduse all just waesemad rahwakihid, kellel ette makstud mõnikümmend marka suur raha on, kellel aga selle raha tagasisaamine kulukamaks läheb, kui asi wäärt. Peaks tõesti üksiku ametniku wastutust suurendama ja wäikesed tulumaksu tagasija ettemaksmised lihtsa kassaoperatsiooni kaudu ära õiendama.

Elmerice Parts'i tantsud.

„Estoonias“ 18. weebr.

Elmerice Partsi sellekordne esinemine „Estoonias“ wärskendas sidemeid ja kõwendas poolehoidu, mis kunstnik enesele warem wöitnud Tallinna publikumi juures. Ohtu leidis elawat osawöttu, ettekanded köitsid waatajaid, kes polnud kitsid kiiduwaldustes, meelitades poolt eeskawa kordama.

Elmerice Parts ja Ella Ilbak — see on plastilise tantsu alal kogu meie warandus. Need nimed seatakse ikka kõrwuti, kui üks neist esineb, wõrreldakse ja järeldatakse, kumb üle pakub. Wördlus kui karakteristika on õigustatud. Siis selgub, et kumbagil on oma ise ilm ja wäljendamiswahendid. Siis näeme, et Ilbaki raskuspunkt seisab plastikas, kujurlisew, dramaatilisew, kuna Partsil domineerib tugew rütmiline kirg, mis tunneb aktiwitedist rõõmu ja on wõluw heroilises, peamiskes — eriti. Kuid „ülepakkumise“ küsimus on ebakohane lahe karakterilt ja wäljenduswiisilt nii lahkuminewa kunstniku juures, nad ei saa üksteisele olla kriteeriumiks.

Eeskawa pakkus suuremalt osalt uudist. Korduw wast mõni üksik motiiw, kuid uuesti ümberloodud, teisendatud. On midagi terwikut ja lõpulikku pr. Partsi esinduستes, põhiidee läbipaistew, karakteristika puhas, iga pala elab oma kõpset eriselu. Iseloomu joones homogeenseiena tundusid esimeses osas eriti „Walss“ ja „Hispaania motiiw.“ Ka „Groteск“ oli üsna huwitaw. „Erootika“ oli sellekordses wariatsioonis märksa kainem ja tempereeritum, kui warem, selle tõttu intellektuaalsem ja lahwatum.

Eeskawa teises osas tõmbas tähelepanu „Heroiline motiiw“ põhijoonte tugewa rõhutamisega, siis wäga raasiline, puhtalt wiimistletud „Tango“ ja nägemuslik „Amblik“. „Pulmapoiss“ oli algupärane katse meie rahwatantsu motiiwe „kõrgemasse plastikasse“ üle kanda. Kuid, põhijoontes rahwatantsu imitatsioon — kinni traditsioonis — jäi wähe wabadust loominguks. H. R.

Öö-walwekord apteekides.

Öösel wastu neljapäewa:

Ed. Matsoni apteek, Niguliste tän. 5. E. Urmi apteek, Wäike Tartu maanti nr. 28. W. Hanse apteek, Narwa maant. nr. 52-b.

Teater ja muusika.

„Estoonia“ teater.

Täna teist korda Milli Mallika moodne perekonna komöödia „Demobiliseeritud perekonnatsa“, mille eletendusel naer ei waikinud. „Homme, „Madame Pompadour“. Ettewalmistusel Meyerbeeri suur ajalooline ooper wiies waatuses „Hugenotid.“

Oratoorium „Elias“.

Täna õhtul kontsertsaalis F. Mendelssohni oratooriumi „Elias“ teine ettekanne E. M. O. segakoori poolt, sõlistide ja „Estoonia“ sümfoonia orkestri kaastegewusel. Juhatab A. Topman.

Tantsijanna Irene Schüler-Berlin

homme „Estoonia“ kontsertsaalis. Irene Schüler on pärit Balttimailt ning esinedes wäljamaal, saanud silmapaistwa tähelpanu osaliseks oma tantsloomingu taolisest ertnewa iseloomu läbi.

Tänane kontsert kommertskoolis.

Tütarlaste kommertskoolis on puudustkannatatawate õpilaste toetuseks täna hrade A. Papmehli ja Tenno Bironi lahkel kaastegewusel kontsert. Algus kell 8 õhtul.

Draamateater.

Laupäewal, 23. skp. kuuendat korda Wedekindi „Simson“, mida arwustuses on nimetatud nii peategelaste kui ka näitejuhi triumfiks. Hinnad 125—15 marka.

Kohus.

Isa ja poeg kohtus,

Tartu-Wõru rahukogu harutas 19. skp. Kudina asuniku Tõnis Sooberti kaebtust oma poja Karli peale, selles, et poeg Karl teda l. a. heinamaal hangu warrega peksnud. Tüli tulnud koha pärast, sest poeg tahtwat terwet kohta oma kätte. Kohtus pandi nad omawahel ära leppima, kuid isa nõudis aina poja karistamist kõrgemal määral. Poeg seletab, et tema ei olla sugugi peksnud. Ka wiimase sõnana palus isa poega kõrgemal määral karistada. — Kohus mõistis ga poja õigeks. gl.

Õnnetused ja kuritöod.

Surma suus.

Weduri all 15 sülda edasi lohistatud, kuid terwises.

Üleeile õhtul kella 9 ajal märkas Ülemistelt sõitwa rongi wedurijuht Baltiski maantee ja Tellisкiwi tän. wahelisel raudtee liinil inimest, kes rongi eel liini mööda edasi sammus ning järelesõitwa rongi märguandmist tähele ei pannud. Nähes, et õnnetus möödapääsematu, katsus wedurijuht rongi kinni pidada, kuid lühikese wahe tõttu, mis rongi ja selle eel sammuja wahel, ei läinud see korda ja wiimane jäi rongi alla. Sedawiisi umbes 15 sülda edasi sõites, jäi rong peatuma, ning samal ajal ronis weduri alt wälja Kopli tän. 14 elutsew Marie Mardi t. Lippa, 43 aastat wana, kellel selle peale waatamata, et ta weduri tuhakasti läbi umbes 15 sülda järele lohistati, ainult parem jalg kergelt wigastada oli saanud. L. seletuse järele ei ole tema rättku tõttu, mis ümber pea seotud, rongi tulekut kuulnud.

Wabasurma katse.

Wõhma jaama telegrafist Eduard L. haawas ennast 19. skp. jahipüssist enesetapmise eesmärgiga. Ta paigutati Wiljandi haigemaja.

Nõiku kurbmäng.

Üleeile jõi S.-Pärnu maanteel 4 Ella Saharowa, 30 aastat wana, wabasurma katseks äädikahapet. Ta toimetati haigemaja. Enesesurmamise katse põhjuseks olnud abikaasa alaline rohke witna tarwitamine ja sellest järgnewad tülid.

Tulekahju Kehtnas.

Öösel wastu 17. skp. läks Kehtna mõisas rehi puudest, mis ahju peale kuiwama pandud ja seal tuld wõtsid, põlema. Ära põles rehe sissesead ja 22 puuda kaeru. Rehi oli riigi omandus.

Onnetu surm.

Eile keskpäewal kukkus raudtee päewatõõline Jaan Miku p. Habo, 49 a. wana, liikuwa lumerongi pealt maha ja sattus waguni rataste alla, kus parem jalg niudest saadik ära lõigati. Onnetu heitis kohe hinge. Habo oli alles teist päewa raudteel töö'l. Järele jäid naine ja 5 last.

Koolipoiss kadunud.

Reedel, 15. skp. läks 12-aastane Fred Kõrtz kell 2 kodust ära ja pole siiaajani tagasi tulnud. Isa palub kõiki, kes teda ehk näinud, ehk miskit temast teawad, sellest teadustada. Tundemärgid: musthall palitu, must frentsülikond, must nahast Soome müts, kaasas pruun Soome spordikelk ja must nahast koolikott — portfeuille. Poiste on kesk-mise kaswuga. Isa aadress: S.-Balesna 25, M. Kõrtz.

Tulekahju Lohul.

Lohul põlesid eesmaspäewa õhtul kella 8 ajal Jakobi talus Toomas Adambergi 2 aita wiljakuiwatusega, ainult müürid jäid järele. Sisse jäi 8 asuniku ja 2 eraisiku wili. Hoone oli kinnitamata ja peremees hindab oma kahju 200.000 m. ikr.

„Sissijõda“ Patküla asunduses.

15. skp. õhtul tungisid Patküla asunduses riigirentnikud Johann Wiigand ja August Tuunas Tõrwast kojusõitwale asunik Hans Mäger'ile kallale, kas wana arwe õiendamise wöi mõnel muul põhjusel, teda maha lüües. Mägeri apphirudmise peale on wiimase ema ja õde kohale jooksnud parajasti siis, kui Tuunas ohwril põlwili rindade peal oli, teda kõrist kinni hoides. T. laskis M. lahti ja hakkasid siis J. Wiigandiga M. ema ja õde sõimama ja ähwardama. Mägeril olla taskust 11.000 marka kaduma läinud. Asja üle seati weel samal öö'l protokoll kokku. „Wolo.“

Tallinna börse kursisedel.

20. weebruaril 1924 a.

Waluuta:	Tehtud.	Lõpul. Ostjad.	Müüjad.
1 dollar	—	379	380
1 naelsterling	1630	1623	1630
1 biljon Saksa riigimk.	—	—	85,—
100 Soome marka	—	942	953
100 Rootsi krooni	—	9840	9940
100 Taani krooni	—	5915	6015
100 Prantsuse franki	—	1550	1 0)
100 Hollandi guldenit	—	14100	14200
1 lati	—	71,75	73,25
100 Tshecho-Slow. kr.	—	1035	1115
1 Kuldrubla	—	183	—
100 Itaalia liiri	—	1620	1650
100 Helweetsia franki	—	6575	6625
100 Norra krooni	—	—	—

Eesti wabariigi wöidulaen: ostjad 97 — müüjad 110.

Wastutaw toimetaja T. Tomp.
Wäljaandja: Kirjastusühisus „Waba Maa“.

Tallinna Linnawalitsuse Ehitusosakond

annab wähempakkumisel

linna uue

aurupesuköögi elektri sisseseade

ülespanemise wälja.

Tempelmargiga warustatud kinnised pakkumised märgusõna „Elekter“ all kuni 25. weebr. 1924 a. kella 12 osakonna kantseleisse ära anda. Pakkumise kindlustuseks tuleb 10% pakkumise hinnast linna kassasse sisse maksta ja selle üle kwiitung osakonnale ette näidata ehk wastawa summa peale panga garantiikiri pakkumisele juure lisada. Osakond jätab omale õiguse elektri sisseseade ülespanemist ka mitte kõige wähem pakkujale wälja anda. Lähemaid teateid saab Ehitusosakonna kantseleist, Nunne tän. nr. 2, iga päew kella 12—2.

Tallinna Linnawalitsuse Ehitus = Osakond

ostab ühe 700 galloonilise

tänawatõrwamise masina.

Tempelmargiga warustatud kinnised pakkumised märgusõna „Tõrwamise masin“ all, kuni 13. märtsini 1924 a. osakonna kantseleisse ära anda.

Pakkumise kindlustuseks tuleb 10 % pakkumise hinnast linnakassasse sisse maksta ja selle üle kwiitung osakonnale ette näidata, ehk wastawa summa peale panga garantiikiri pakkumisele juure lisada.

Lähemaid teateid saab Osakonna kantseleist, Nunne t. nr. 2, kella 12—13.

Estoonia teater.

Neljapäewal, 21. weebruaril kell 1/2 8 õhtul
„Demobiliseeritud perekonnatsa“
Milli Mallika moodne perekonna komöödia 3 waat.

Reedel, 22. weebruaril s. a. kell 1/2 8 õhtul
Nahwaetenduseks
„Madame Pompadour“
Leo Falli operett 3 waat.

Draamateater.

Laupäewal, 23. weebruaril F. Wedekind'i
„Simson“
Näidend 3 waatuses.
Algus kell 1/2 8 õhtul.

Pühapäewal, 24. weebruaril
VI Eesti iseseiswuse päewal
Eletenduseks: M. Aitsam'a
„Salmisto“
Ajalooline näidend 4 waat. 5 pildis.
Algus kell 1/2 8 õhtul.

Hariliikudele hindadele, 125—15 marka, on juurelisatud 20% wabadusõjas langenute mälestusjamba heaks.

Wabadusristi kawaleeridele on reserweeritud 50 matsuta kohta. — Kohti wöib kinni panna teatri kassas igapäew kuni etenduse päewani.

Pileti saamist õigustab wabadusrist rinnal.

Estonia Muusika osakond.

„Estoonia“ kontsertsaalis.

Neljapäewal, 21. weebruaril
F. Mendelssohn-Bartholdy
oratoorium
Elias.
Kaastegewad:
pr. P. Brehm-Jürgenson (sopran), pr. W. Weem-Romanowa (alt).
hr. K. Ots (tenor), hr. K. Wiitol (bass).
E. M. O. segakoor ja Estonia sinfoonia-orkester.
:: Algus kell 8 õhtul. ::
Juhatab hr. A. TOPMANN
Pääsetähed à 200—50 mk. eelmüügil „Estoonia“ kassas.

Rahwaaed.

Sirk Paul Pinna.
Neljapäewal, 21. weebruaril
Eestimaa Aerutaj. Klubi perekonna-õhtu.

Reedel, 22. weebruaril s. a.
Pandorlini seltsi perekonna-õhtu

Laupäewal, 23. weebr. s. a.
Leonid Andrejewi
„Meie elupäewad“
Elupildid 4 waatuses
Onufri osas Paul Pinna
Algus kell 8 õhtul.
Tants.

Pühapäewal, 24. weebruari
VI Eesti iseseiswuse päewal
Päewane etendus
Puhas kisetulek läheb lan genute kangelaste h. l. k. h. ja m. s. p. komitee heaks
„Hasemanni tütred“
Rahwatükk 4 waatuses.
Hasemanni osas K. Triipus.
Algus kell 1/2 2 päewal.
Pileti hind: iga plats 40 mk.

Õhtul.
I.
„Bobby, räägi tütt!“
Ameerika naljamäng 3 waat.
Bobby“ osas Paul Pinna
II.
„Linnawalimiseelne tseremoniaal“
10 elawat nukku.
Algus kell 8 õhtul.
Tants.

Nõiduse kurdmäng.

jöi S.-Pärnu maanteel 4 Ella Saharowa, wana, wabafurma katseks äädikahapet. Ta haigematja. Enesefurmamise katse põhju- abikaasa alaline rohke witna tarwitamis- st järgnewad tülid.

Tulekahju Rehtnas.

wastu 17. sp. läks Rehtna mõisas rehi mis abju peale kuiwama pandud ja seal ld, põlema. Ära põles rehe kõsesead ja 80 eru. Rehi oli riigi omandus.

Onnetu surm.

keskpäewal kukkus raudtee päewatõõlinu ku p. Habo, 49 a. wana, liikuwa lumerongi ha ja sattus waguni rataste alla, kus parem est saadik ära lõigati. Onnetu heitis kohe bo oli alles teist päewa raudteel töö. Jä- naine ja 5 last.

Koolipoiss kadunud.

, 15. sp. läks 12-aastane Fred Kõrt bust ära ja pole siiaajani tagasi tulnud. b köiti, kes teda ehk näinud, ehk miskit awad, sellest teadustada. Tundemärgid: palitu, must trentsülikond, must nahast nüts, laasas pruun Soome spordikelk ja ast koolikott — portfeuille. Poisike on kesk- wuga. Isa aadress: S.-Balesna 25, M.

Tulekahju Lohul.

põlesid eśmaspäewa õhtul kella 8 ajal alus Toomas Adambergi 2 aita wiljakui- ainult müürid jäid järele. Sisse jäi 8 a 2 eraisiku wili. Hoone oli kinnitamata ja hindab oma kahju 200.000 m. ikr.

„Sissisõda" Patküla asunduses.

lp. õhtul tungisid Patküla asunduses riigi- Johann Wiigand ja August Tuunas Tõr- uscitwale asunik Hans Mäger'ile kallale, kas we öiendamise wõi mõnel muul põhjusel, te- lüües. Mägeri apptihiüdmise peale on wi- a ja õde kohale jooksnud parajasti siis, kui ohwril põlwili rindade peal oli, teda kõ- hoides. T. laskis M. lahti ja hakkasid siis ndiga M. ema ja õde sõimama ja ähwar- Mägeril olla taskust 11.000 marka kaduma Asja üle seati weel samal ööl protokoll „Wolo."

llinna börse kursisedel.

20. weebruaril 1924 a.

uuta:	Lõpuk. Tehtud.	Ostjad.	Müüjad.
r	—	379	380
sterling	1630	1623	1630
n Saksa rigimk.	—	—	85,—
me marka	—	942	953
tsi krooni	—	9840	9940
ni krooni	—	5915	6015
ntsuse frankk	—	1550	1 0)
andi guldenid	—	14100	14200
	—	71,75	73,25
ho-Slow. kr.	—	1035	1115
drubla	—	183	—
lia liiri	—	1620	1650
peetsia frankk	—	6575	6625
ra krooni	—	—	—

ti wabariigi wõidulaen: ostjad 97. — 110.

Wastutaw toimetaja T. Tomp.
äljaandja: Kirjastusühisus „Waba Maa".

Linnawalitsuse
usosakond
hempakkumisel
linna uue
gi
isseseade
nised märgusõna „Elekter" all kuni ära anda. Pakkumise kindlustuseks maksta ja selle üle kwiitung osa- nga garantiikiri pakkumisele juure eseade ülespanemist ka mitte kõige saab Ehitusosakonna kantseleist,

litsuse Ehitus = Osakond
e 700 galloonilise
pamise masina.
atud kinnised pakkumised mär- masin" all, kuni 13. märtsini
pakkumise hinnast linnakassas- nale ette näidata, ehk wastawa juure lisada.
na kantseleist, Nunne t.

Estoonia teater.

Neljapäewal, 21. weebruaril kell 1/28 õhtul
„Demobilisseeritud perekonnaisa"
WIII Mallika moodne perekonna komöödia 3 waat.

Reedel, 22. weebruaril s. a. kell 1/28 õhtul
Rahwaetenduseks
„Madame Pompadour"
Leo Falli operett 3 waat.

Draamateater.

Laupäewal, 23. weebruaril
F. Wedekind'i
„Simson"
Näidend 3 waatuses.
Algus kell 1/28 õhtul.

Pühapäewal, 24. weebruaril
VI Eesti iseseiswuse päewal
Esietenduseks: M. Aitsam'a
„Salmisto"
Ajalooline näidend 4 waat. 5 pildis.
Algus kell 1/28 õhtul.
Hariliikudele hindadele, 125—15 marka, on juurellatud 20% wabadusõjas langenute mälestussamba heaks.
Wabadusristi kawaleeridele on reserweeritud 50 maksuta kohta. — Kohti wõib kinni panna teatri kassas igapäew kuni etenduse päewa kell 1 eni.
Pileti saamist õigustab wabadusrist rinnal.

Estoonia Muusika osakond.
„Estoonia" konsertsaalis.
Neljapäewal, 21. weebruaril
F. Mendelssohn-Bartholdy
oratoorium
Elias.
Kaastegewad:
pr. **P. Brehm-Jürgenson** (sopran), pr. **W. Weem-Romanowa** (alt).
hr. **K. Ots** (tenor), hr. **K. Wiitol** (bass).
E. M. O. segakoor ja Estoonia sinfoonia-orkester.
:: **Algus kell 8 õhtul.** ::
Juhatab hr. **A. TOPMANN**
Pääsetähed à 200—50 mk. eelmüügil ‚Estoonia' kassas.

Rahwaaed.
Juht **Paul Pinna.**
Neljapäewal, 21. weebruaril
Eestimaa Aerutaj. Klubi perekonna-õhtu.

Reedel, 22. weebruaril s. a.
Pandorini seltsi perekonna-õhtu

Laupäewal, 23. weebr. s. a.
Leonid Andrejewi
„Mete elupäewad"
Elupildid 4 waatuses
Onufri osas Paul Pinna
Algus kell 8 õhtul.
Tants.

Pühapäewal, 24. weebruari
VI Eesti iseseiswuse päewal
Päewane etendus
Puhas sisetulek läheb lan genute kangelaste h. t. k. h. ja m. s. p. komitee heaks
„Hafemanni tütred"
Rahwatükk 4 waatuses.
Hafemanni osas K. Triipus.
Algus kell 1/2 2 päewal.
Pileti hind: iga plats 40 mk.

Õhtul.
I.
„Bobby, räägi tütt!"
Ameerika naljamäng 3 waat.
Bobby" osas Paul Pinna
II.
„Linnawalimiseeline tseremoniaal"
10 elawat nukku.
Algus kell 8 õhtul.
Tants.

Saksa teater.

Neljapäewal, 21. weebruari
Õhtune rahwaetendus
4 ja wiimane korda
„Der Werwolf"
Angelo Cant näitemäng 3 w.
Algus kell 8 õhtul.
Piletite hinnad 150—30 mk

Esmaspäewal, 25. weebruar.
„Die da unten sitzen"
Baron Käiserling näitemän 3 waatuses.
Algus kell 8 õhtul.

Järgmine etendus neljapäewal, 21. weebruaril.

Wene teater.
Direktor A. W. Pronitsen.
Saksa teatri ruumides.
Reedel, 22. weebruaril s. a.
W. J. Lihatschewi osawõttel
„Милые призраки"
L. Andreew'i draama 4 w.
Algus kell 8 õhtul.

Teateade.
Pühapäewal, 24. weebruaril
Päewane lasteetendus
„Стенка-Расстренка"
Lõbus muinasjutt — nali lastele.
Algus kell 3 päewal.
Platside hinnad 150—30 mk.
Osa sissetulekust läheb raskelthaigete sõjapõgenejate awitamise komiteele.

Reedel, 7. märtsil s. a.
A. Tolstowi tragöödia
„Царь Феодоръ Іоанновичъ"
Piletid müüakse.

Teater „Kiirew Mast"
Narwa mnt. 13.
Kõnetr. 19-67.
Täna, 21. weebruaril s. a.
Näitlejate
J. W. Palm'i ja **P. P. Kill'i**
wõõrusetendused:
„Romanti kerid"
Rostan'i operett 1 waatuses
„Korsett"
Masurkewitsch'i nali 1 waat.
„Kolmekesi"
Bentowina üllatus 1 waat.
„Kõõwikus"
J. P. W. pilcike.
Diwertissement:
End. Moskwa Suure teatri ooperi stuudio näitleja M. W. Rosenwaldt-Aleksandrowa ja humoristi N. Ustjuschanowa osawõttel.
Algus kell 7 ja 9 õht.

Eelteade:
28. weebruaril on näitleja ja reshissöri
W. N. Wladimirowi tulu-õhtu.
Ettewalmistusel Geisha
J. Kuns'i operett 3 waat.

E. M. S. Pandorini
liikmetele on
perekonna-õhtu
puhul reedel, 22. weebruaril sisseminek
„Rahwaaeda"
maksuta. Algus kell 8 õht.
EESKAWA:
1) **„Sõrginõõp"**, Lustmäng 1 waat.
2. **Linnawalimiseeline tseremoniaal**
(10 odawat nukku) Revue 1 waat. (Tegew kogu ‚Rahwaaia' näiteseltskond).
3) **KIREW OSA**
Tegewad: Marta Laur, Ewi Trautwach, Boris Wassermann, Alex. Kramberg, Wold. Puusepp, Jaan Metua ja Paul Pinna.
4. **TANTS.**
JUHATUS.

E. S. „Lootus."
Palutakse „Lootuse" selts. liikmeid **pühapäewal, 24. weebruaril s. a.** kell 11 homm. seltsimajasse ilmuda
pidulikust rongikäigust
osawõtmiseks.
Juhatus.

Eestimaa Aerutaj. Klubi
korraldab
neljapäewal, 21. weebruaril
„Lootuse"
ruumes W. Tartu mnt. 25.
Perekonna õhtu
fegaeeskawaga hr. **Paul Pinna** kaastegewusel.
Lõpuks tants.
Algus kell 8 õht. Lõpp k. 2 ö.
Klubiliikmetele sissemink ühes abikaasaga liikmekaardi ettenäitamisel maksuta. Wõerastele à 100 marka.
Juhatus.

J. Puchk & Pojad
Tallinnas.
Peakontor: Pikk t. 55. Weski kontor: Suuri t. 2.
Telefonid: 15-84, 24-38, 3-03 ja 24-43.
Telegrammid: Puchk-Tallinnas.
Tartu kontor:
Suur Turg 12. — Tel. 6-63. — Telegr.: Puchkid-Tartus
Narwa kontor:
Tallinna maantee 5 — Telegrammid: Puchkid-Narwas.
Pärnu kontor:
Nikolai t. 6. — Telef. 46. — Telegr.: Puchkid-Pärnus.
Narwa linna ja ümbruskonna kaupmeestele ja Ühisustele anname teada, et oleme awanud kontori ja ladu
Narwas, Tallinna mnt. 5
ja müüme Tallinna päewahindadega:
Suhkrut, Ameerika püülijahu tuntud markides, riisi, mannat, soola, heeringaid, Shotti ja Yarmouth, seebikiwi, koloniaal kaupa: kohwi, kakaod, teed, pipart jne. jne.

Loomaarst Dr. S. Kljas.
Wiru t. 22, telef. 21-99
Wastuw. ja wäljas igal ajal

Hambaarst J. Amitan
Wiru tänaw 13, krt. 5.
Wastuwõtmine kella 10—2 ja 4—7. Kõnetr. 25-17.
Sealsamas wastuw. haigekassa raamatuga.

Kaotatud rewolwer.
Palutakse teatada: S. Tartu maantee nr. 63—2.

Ülemaalise Riigi- ja Omawalitsusteenijate Ühingu Rakwere Osakonna rahalise loterii mängloosimisel 27. jaanuaril 1924 a. langesid wõidud järgmiste piletite peale:

Pilet nr.	Wõit mk.	Pilet nr.	Wõit mk.	Pilet nr.	Wõit mk.
288	100.—	3166	100.—	5726	100.—
324	100.—	3279	100.—	5847	100.—
577	100.—	3584	100.—	5868	100.—
601	200.—	3575	100.—	5962	100.—
624	200.—	3585	100.—	5968	100.—
749	20.000.—	3624	5.000.—	6121	100.—
801	200.—	3630	100.—	6134	100.—
907	100.—	3804	500.—	6217	100.—
1006	100.—	3974	200.—	6410	500.—
1218	1.000.—	4062	100.—	6510	100.—
1246	100.—	4085	200.—	6744	200.—
1254	200.—	4266	100.—	6769	100.—
1338	100.—	4336	100.—	6799	100.—
1351	200.—	4404	100.—	6830	100.—
1725	100.—	4418	100.—	6859	500.—
1786	100.—	4423	200.—	6862	200.—
1840	100.—	4468	200.—	7024	10.000.—
1968	200.—	4576	100.—	7084	100.—
1979	100.—	4625	100.—	7200	100.—
2097	200.—	4714	200.—	7259	200.—
2267	200.—	4734	100.—	7324	100.—
2448	100.—	4868	100.—	7584	100.—
2474	100.—	4939	200.—	7599	100.—
2510	200.—	5028	100.—	7790	100.—
2529	100.—	5130	100.—		
2534	100.—	5165	1.000.—		
2536	100.—	5175	100.—		
2686	100.—	5209	200.—		
2848	100.—	5455	100.—		
2878	100.—	5481	1.000.—		
2969	500.—	5604	100.—		
3032	100.—	5624	100.—		
3051	200.—	5680	100.—		

Wõidud maksetakse wälja osakonna laekahoidja poolt (Rakwere), rahukogus tuba nr. 4) 8 kuu jooksul peale loosimist.
Juhatus.

Skarjätina wallawalitsus, Wirumaal wajab Atroja 2-kl. Wene algkoolile kutsedõiguslik riigikeeleõpetajat
õpetajat.
Walimine 27. weebr. s. a., wallamõõkogu ees. Kutsetunnistused saata: Skarjätina postiagentuur.
Isiklik ilmumine soowitaw.
Wallawalitsus.

Tallinna linna keskhaigemaja ostab 25/II s. a. kell 12 päewal wähempakkumisel 500 sülda
kuiwi männapuid 1 arš. pikad.
Kirjalikud pakkumised ära anda kuni 25/II s. a. Keskhaigemaja kantorisse, Kirikuaia tän. 11.

Leipzigi Nahakauplus
Tallinnas, Wana Wiru tän. nr. 5
Telef. 5—95.
Kewadeks uuesti saadud:
Kõiksugu kübaraid, kalewi ja mütsiriideid
ja kõik mütside walmistamise materjaalid.

Merelaeanduse Peawalitsus teatab, et 1924. a. parwetamise korralduse koosolekud
sisemiste weetede juhatusel ära peetakse:
1) **Narwas,** Wene klubi ruumes 27. weebruaril kell 10 hommikul Narowa ja tema harude piirkonna kohta.
Märkus: Peipsi järwe suubuwate jõgede Rannapungerja ja Lohusuu punparwetuse korraldus sünnib 1924. a. Tartust.
2) **Tartus,** Tartu sadama kapteni kantselei, 4. märtsil kell 10 hommikul Tartu, Võru, Petseri maakondade ja kõikide Peipsi järwe suubuwate jõgede kohta.
3) **Pärnus,** Pärnu sadama kapteni kantselei ruumes 10. märtsil kell 12 hommikul Wiljandi, Pärnu ja Walga maakondades asuwate jõgede kohta.
4) **Tallinnas,** Meriasjanduse Peawalitsuse ruumes 13. märtsil kell 10 hommikul. Isikud ja firmad, kes kawatsewad tähendatud jõgesid mööda 1924. a. puumaterjaale parwetada, on kohustud järgmisi teateid kohalikkudele sadama kapteinitele enne parwetamise koosolekut esitama:
1) Materjaalide omaniku nimi.
2) Aadress.
3) Jõed ja järwed, millede peal soowitakse parwetada, mis kohast alates ja kuhu.
4) Parwetatawad materjaalid: palgid ____ tk., liiprid ____ tk., paberipuud ____ tk., prussid ja paberipuud ____ kantsülda, pletispuud ____ k.-s.
5) Parwetamine: parwedes ____ lahtipelt ____
6) Parwet ja märgid ja wärw, millega puu materjaal märgitud.
7) Sell kohtsed blanketid on sadama kaptenite juures saadawad.

Teadaanne.
27. weebruaril s. a. müüakse Skarjätina wallamõõkogu ees **suusõnalisel enampakkumisel** end. Wäisch'i talumaja **kiwist hoone,** mis ajab Wirumaal, Skarjätina mallas Kurit'chi külas. Enampakkumine algab 600.000 margast ja igaüks kes soowib enampakkumisest osa wõtta, peab 10% s. o. 60.000 mrk. endlustusraha sisse maksma.
Wallawalitsus.

Ema!
Kas sa wõid end oma südametunnistuse ees wabandada, kui sa oma lapsele õigel ajal suguelu tõe seletust pole annud? Osta „10 juhatust lastewanematele" ja „Kuidas seletan mina oma lapsele suguelu?" — kokku saadud pr. Olla Bergmann. Saada kõigis raamatukauplustes.

Uuema kursi järele ostan
briljante,
kulda ja **hõbedat,**
samuti pandimaja kwiitungid, kallisasjade peale
Narwa mnt. 22, k. 3 (sissekäik paraaduksest).
Tõenduge õigelase hindamine üle!!!

Odawalt müüa
kantud meesterahwa
kasukas
tõrgele kaswule. Ehitu t. 19—1.

Odawasti müüa
2 uut woodit.
Belgulinn. Alberti t. 10—1

Palkide mahasaagimise
ja pindade äraläikamise töö Nõmmel, ära anda. Teateid saab Maakri t. 34, k. 5, kella 4—6 p. l.

Head
talumaad
rendile ja pooleterale anda Kärstna post. ag. Murikatsil.

Rigi Raudteewalitsuse Warustusosakond
ostab
kinnisel wõistlusepakkumisel
ja alljärgnewat ühtaegadel:
petroleum-isolaatore, piipe jne.
22. märts. s. a. k. 10 homm.
traate — raud-, teras- ja tsingitud-,
24. märts. s. a. k. 10 homm.
kuiwi maalimärwe
26 märts. s. a. k. 10 homm.
Pitsseritud pakkumised Mk. 20.— tempelmargaga ja pakutawa materjaali pealkirjaga portselaanasjad ühes proowidega) ära anda R. W. Warustusosakonda, Tehnika tän. 16, tuba 2.
Sealsamas, tuba nr. 4, lähemalt kella 9—11.
Hinnad, mis kindlad 14 päewa, üles anda cif „Tallinn".

Heade tunnistustega täiesti karske poisimees 33 a.
aednik
soowib kohta. Töötanud kodu ja Wenemaal, tunneb hästi juurewilja kaswatust lawades ja wäljal ja iga-aastast puuwilja aia ja triipõõnete lillede kaswatust ja idumise töö. Pakkumised saata kuni 15/III, Tallinn, Liiwamäe t. 46—4.
M. W. K.

Paremaid Ameerika
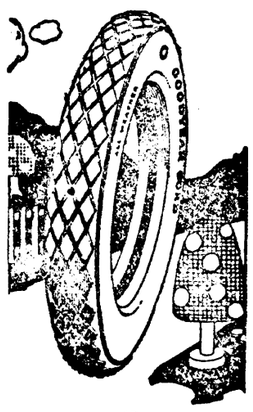
GOODYEAR CORD
autokummisid,
kõikides mõõtudes soowitab omast ladust soodsate hindadega
Hans Winnal
Tallinnas, Suur Tatari tän. 1.
Telef. 3-42, 3-72.

Korteri
ehk 2 tuba kõõgi tarwitamisega, wajab lasteta ablelupaar. Teatada Tallinn, postkast 1021.

Wäikest ilma mõõblita
tuba
soowin korteriks. Teatada s.t. „Nr. 333" all.

Soo t. nr. 1
kauplused müüakse
„Waba Maa", „Esmaspäewa" ja **„Ronga"**
ülksiknumbreid.

„Waba Maa"
üksiknumbrid müüakse peal igas raudteejaamas.—

Kolmapäewal, 20. weebruaril s. a. kell 12,30 min. lahkus meie hulgast lühikese kannatamise järele lugupeetud juhataja ja armas õpetaja

Johannes Õunapuu

Sügawa kurwastusega

Läänemaa õpetajate seminaari õpetajad, õpilased ja teenijad

Wara lahkunud esimeest

direktor

Johannes Ôunapuu'd

mälestab Läänemaa õpetajate liit

Oma endist õpetajat, Läänemaa õpetajate seminaari direktorit

Johannes Ôunapuu'd

mälestab sügawas leinas

Tallinna õpetajate seminaar

Dr. G. Lepasson.
(Kõrwa-, nina- ja kurguhaigused).
Asub nüüd **Narwa mnt. nr. 42, krt. 2.**
telef. 27-28.
Kõnetunnid 3—5 wälja arwat esmaspäew.

Silmaarst
Dr. N. Gens
wõtab wastu kella 8—11 ja 3—½6 p. l.
Harju tän. nr. 45, krt 7.

Hambaarst
Z. Teischew
Tallinna Ühise Haigekassa liikmete wastuwõtmine
Suur Karja tän. 4, k. 6.
Kõnet. kella 10—1 ja 4—6.

Kudumisemasinaid
müüb heade tingimistega
Eesti A.-S. „Murawei"
Tallinn, Uus tän. nr. 7. — Kõnetraat 8-28.

Õsna ühispiimatalitus, Järwamaal,
wajab aurujõulise meiereile
meierit.
Kandidaate palutakse soowiawaldustega esineda, kellel täielised teadmised ja kogemused piimatöötluse alal; soowitaw ka karjarawitsemise tundmine. — Isiklik ilmumine ja dokumentide etteandmine tarwilik.
Walimine 2. märtsil s. a. kell 4 päewal meierei ruumides, mis asub 1½ kilomeetrit Õsna raudtee jaamast Õõtla ejunduses. Juhatus.

Malmist pliidi plated, rostid, siibrid ja kriskad
kõigis tarwitatawates suurustes, niisamuti täielikud transporteeritaw. keedu pliidi d,
soowitab
Eesti Aktsia Selts
C. Siegel,
Tallinn, Lai tän. 27.
Ladu **Tartus,** Pihkwa tän. nr. 1.

Märtsi laata
peetakse
Jõhwi alewis 3. ja 4. märtsil s. a.
Alewiwalitsus.

OKSJON
Tallinna linna pandimaja,
Maneeshi tän. nr. 4.
7. märtsil 1924. a. kell 10 hommikul.
Müügile tulewad **juunikuus l. a.** ja warem panditud asjad, nisama ka kõik need **lühematähtajalised** pandid, millede tähtaeg möödunud ja prots. maksmata. **Wilmane ölendusaeg on 5. märtsil s. a.**
Pandimaja juhatus.
N. B.! Kui tähendatud oksjonil ei jõuta kõiki asju läbi müüa, kestab oksjon järgmisel päewal samal ajal edasi. Oksjonipäewal harilikke operatsioone ei toimetata.

Ringkonna walitseja tarwitab 1. märtsist s. a.
asjaajajat.
Soowitaw, kes enne selles ametis olnud. Soowiawaldused saata **III. ringkonna walitsejale,** Rakwere laudu, Annikowa asundus.

Trükitöötluse osaühing „Waba Maa" trükk